ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 126 (8.710) ◆ 1995 йил ◆ 30 октябрь, душанба ◆ Сотувда эркин нархда

ТИНЧЛИК ВА ТАРАҚҚИЁТ САРИ

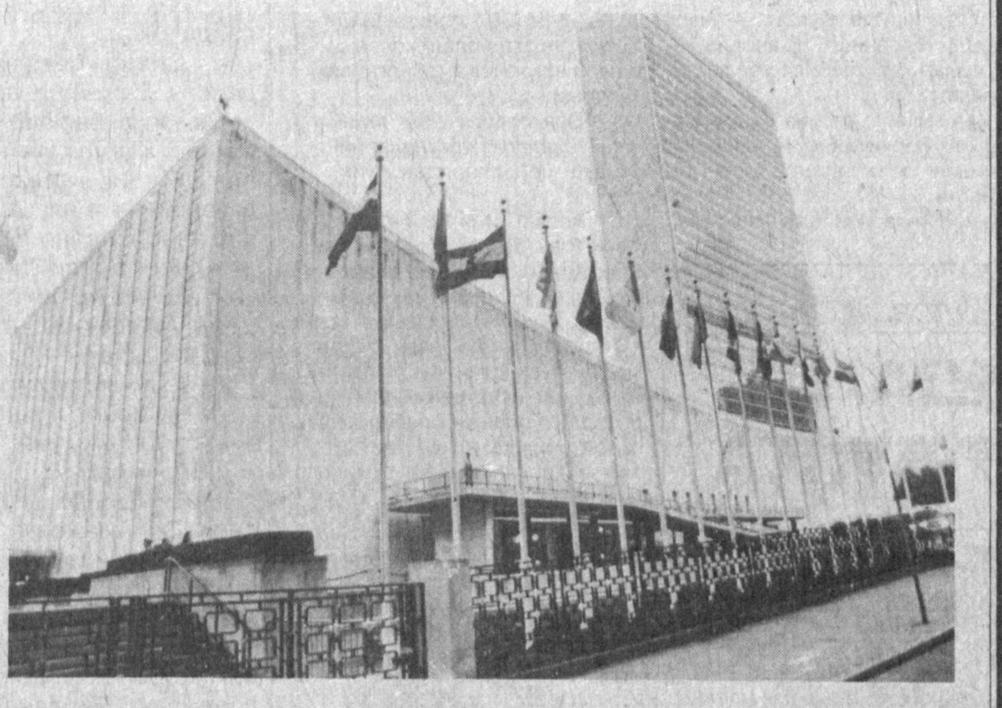

СУРАТЛАРДА: 1. Президентимиз Ислом Каримов БМТ 50-сессиясида нутқ сўзлаётган пайт. 2. Нью-Йоркдаги БМТ биноси.

Ф. Қурбонбоев (ЎзА) олган суратлар.

Илгари хабар қилинганидек, Америка Қўшма Штатларининг Нью-Йорк шаҳрида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг БМТнинг 50 йиллик юбилейига бағишланган, уч кун давом этган тантанали мажлиси 25 октябрда ўз ишини якунлади. Анжуман энг кўп давлат ва ҳукумат бошлиқлари иштирок этган тадбир сифатида тарихда қолса ажаб эмас.

Гарчи БМТга асос солинган пайтда кўзланган ялпи тинчлик, хавфсизлик, тараққиёт, соғлиқни сақлаш, таълим ва инсон ҳуқуқларини ҳимоя этиш каби улуғ мақсадларнинг кўпчилиги ниятлигича қолиб кетган бўлса-да, вақт бундай халқаро ташкилот зарур эканини кўрсатди. Гарчи жаҳоннинг айрим етакчи мамлакатлари оммавий ахборот воситалари БМТнинг баъзи йирик давлатлар қўлида ўйинчоққа айланиб қолаётгани, ҳатто бу халқаро ташкилотни тугатиш борасида ҳаракатлар вужудга келгани тўғрисида хабарлар тарқатаётган бўлса-да, тантанали мажлисда 150 га яқин давлат ва ҳукумат раҳбарлари иштирок этгани бугунги кунда унга муқобил йўқлигини намойиш қилди. Негаки, дунёнинг айрим минтақаларида юзага келаётган муаммолар ҳам эндиликда кенг кўламли ечимларни тақозо этмоқда. Шунинг учун бўлса керак, БМТ қароргоҳидаги олиймақом учрашувлар чоғида кўпчилик нотиқлар ўзлари раҳбарлик қилаётган мамлакат ва ўзлари мансуб минтақа муаммолари тўғрисида гапириш баробарида, мазкур халқаро ташкилот тузилмаларини ислоҳ қилишни таклиф этишди.

Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов ҳам тантанали мажлисдаги нутқида БМТ тузилмаларини ислоҳ қилиш тўғрисидаги ўз таклифларини баён этди. Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзолари қаторига дунё сиёсатида етакчи мавқеларига эга бўлган Германия ва Японияни киритиш, қабул қилинаётган қарорлар ижросини таъминлаш учун Бош котиб ваколатларини кенгайтириш, жойлардаги тангликнинг олдини олиш ва бартараф этиш мақсадида БМТнинг халқаро минтақавий ташкилотлар билан алоқаларини фаоллаштириш ҳамда унинг минтақавий тузилмаларини ривожлантириш каби таклифлар шулар жумласидандир.

Сир эмаски, Марказий Осиёнинг келажаги кўп жиҳатдан Афғонистонда давом этаётган биродаркушлик урушига барҳам бериш, Тожикистондаги вазиятни изга солиш каби долзарб масалаларга боғлиқ. Негаки, Афғонистонда тинчлик ўрнатилиши нафақат Марказий Осиё минтақасидаги тинчлик ва барқарорлик, шунингдек, унинг иқтисодий равнақи ва қарор топаётган бозор иқтисодиёти муносабатларининг инфраструктурасини шакллантириш учун ҳам муҳим аҳамиятга эга. Чунки, бу минтақа аҳли энг яқин сув йўлларига фақат Афғонистон орқали чиқиши мумкин. Шунинг учун ҳам Ислом Каримов БМТ Хавфсизлик Кенгашини Афғонистонга курол олиб киришни тақиқлашга даъват этди. Покистон Бош вазири Беназир Бхутто эса Бирлашган Миллатлар Ташкилотини Афғонистонда тинчлик ўрнатиш йўлида фаолроқ ҳаракат қилишга ва бир ярим миллиондан ортиқ афғон қочоқлари қисматини енгиллаштиришда ёрдам беришга чақирди.

Бой табиий ва стратегик ресурслари билан машҳур минтақа бугунги кунда ташқи кучларнинг иқтисодий ва жўғрофий-сиёсий манфаатлари йўлидаги кураш майдонига айланиб қолаётгани ташвишли ҳолдир. Уни бартараф этишда халқаро ташкилотлар кўмаги зарур.

Минтақа хавфсизлигини таъминлаш ва ҳамкорликка йўл очиш борасида муайян силжишлар бўлмоқда: шу йил сентябрь ойида БМТнинг Марказий Осиё минтақасида хавфсизлик ва ҳамкорлик бўйича кенгаш-семинари иш бошлади. Зеро, Президент ўз нутқида таъкидлаб ўтганидек, минтақавий хавфсизликни таъминлаш орқалигина ялпи хавфсизликка эришиш мумкин. Масаланинг яна бир жиҳати, Марказий Осиё мамлакатларининг хавфсизлиги ва барқарорлиги улар ўз мустақиллигини қай даражада таъминлай олишига боғлиқдир. Бунинг учун халқаро ташкилотлар, қолаверса, ривожланган давлатларнинг нафақат моддий, балки сиёсий-маънавий мадади ҳам зарур. Бинобарин, эски империяни тиклашга уринишлар янги кескинлик ўчоқлари пайдо бўлишига ҳамда шаклланаётган интеграция жараёнлари тўхтаб қолишига сабаб бўлиши ва бундан Марказий Осиё иқтисодига сармоя киритаётган барча мамлакат ва компаниялар бирдай зарар кўриши мумкин.

Бош котиб Бутрос Бутрос Ғолий тантанали мажлис иштирокчиларига мурожаатида дунё янги асрда глобаллашиш ва аксинча, бўлиниш каби бир-бирига қарама-қарши кучлар тўқнашувига, улар келтириб чиқарадиган экологиянинг ёмонлашуви, халқаро жиноятчиликнинг ўсиши (глобаллашув оқибати), мутаассиблик, изоляционизм, сепаратизм, фуқаролар урушининг авж олиши (бўлиниш оқибати) каби муаммоларга дуч келиши мумкинлигини таъкидлади. Унинг фикрича, БМТ муассасалари бундай муаммоларни ҳал этишга мослашмаган.

Ислом Каримовнинг таклифига кўра эса ялпи хавфсизликни таъминлаш учун, аввало, минтақавий хавфсизликка эришиш зарур. Яъни, БМТ Бош котибнинг мурожаатида тилга олинган глобаллашув ва бўлиниш масалаларини ечишда биринчи навбатда минтақаларнинг муаммоларини ҳал этиш йўлидан бориши керак бўлади.

Бундан ташқари, Президент қурол-яроғ сотиш айрим давлатлар учун валюта топишнинг асосий манбаига айланиб қолаётгани, айниқса, ядро технологиясини сотиш ҳолларидан ташвиш билдирди. Ўзбекистон оммавий қирғин қуролларини тарқатмаслик борасида халқаро кафолатларни таъминлаш, ядро қуроли синовларини бутунлай тўхтатиш тўғрисидаги битимга эришиш тарафдори эканини маълум қилди.

Экологияни соғломлаштириш, ҳали ялпи интеграцияга эришилмай туриб ҳам, умумжаҳон миқёсида ҳал этилиши лозим бўлган муаммолардан бирига айланмоқда. Орол денгизи муаммоси шулар сирасига киради.

Республика раҳбариятининг саъй-ҳаракатлари самараси ўлароқ, бу борада муайян силжишлар рўй бермоқда. Шу йил сентябрь ойида Нукус шаҳрида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳомийлигида Оролбўйи ҳавзаси мамлакатларини барқарор ривожлантириш бўйича ўтказилган конференция бунинг далилидир. Бироқ Ислом Каримов Бош Ассамблея минбаридан туриб, жаҳон жамоатчилиги эътиборини яна бир марта умумжаҳон миқёсига чиқаётган, биосфера, ҳаёт шароитлари, миллионлаб кишиларнинг саломатлиги ва ирсиятига таъсир кўрсатаётган ушбу муаммони Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг таъсири ҳамда халқаро молиявий муассасаларнинг ёрдамисиз ҳал этиш қийинлигига қаратди.

Албатта, Бош котиб таъкидлаганидек, бугунги кунда БМТ дуч келаётган молиявий танглик давлат ва ҳукумат раҳбарлари кўтарган муаммоларнинг барчасини ҳал этишга имкон бермайди. Бутрос Ғолий мазкур муаммо яқин вақт ичида ҳал этилмаса, Бош Ассамблеянинг махсус сессиясини чақиришни таклиф этди.

Ислом Каримовнинг БМТ Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзолари сафини кенгайтириш тўғрисидаги таклифи ечимини кутаётган долзарб масаладир. Бундай таклиф бошқа давлат ёки ҳукумат бошлиқлари нутқларида ҳам баён этилди. Масалан, Буюк Британия Бош вазири Жон Мейжор мазкур кенгаш таркибини кенгайтириш анчадан бери кун тартибида турганини таъкидлаган бўлса, Франция Президенти Жак Ширак унга Германия ва Японияни киритишни, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари раҳбарлари кенгашнинг доимий аъзолари сафида ўз вакиллари бўлиши зарурлигини айтди.

Бу борадаги таклифлардан оммавий ахборот воситалари ҳам четда тургани йўқ. Лондонда чиқадиган «Санди таймс» газетаси шарҳловчиси Петер Келнер Хавфсизлик Кенгаши доимий аъзолари сонини бештадан ошириб бўлмаслигини, мабодо, улар 10 та бўлса, муаммоларни ечиш жараёни ниҳоятда чўзилиб кетишини таъкидлайди. Бироқ, у масалага сал бошқачароқ ёндашади, яъни Кенгашнинг доимий аъзолари ҳозиргидай, АҚШ, Франция, Англия, Хитой ва Россиядан иборат бўлмаслиги, бу рўйхатни АҚШ, Европа Ҳамжамияти, Россия, Хитой ва Япония ташкил этиши керак. Доимий аъзоликка даъвогарлар орасида аҳолиси сони миллиардга яқинлашиб қолган Ҳиндистон, шунингдек, Бразилия ҳам бор.

Президентимиз айтмоқчи, икки давлатнинг бир-бири билан келишиши қийин бўлган бу дунёда БМТга аъзо 185 давлатнинг баъзан бир-бирига мутлақо зид келиб қоладиган манфаатларини мувофиқлаштириш осон эмас. Ташкилот тузиш чоғида унинг зиммасига юкланган вазифалар ҳамон долзарблигича қолмоқда. Боз устига, янги воқелик умумжаҳон миқёсида ҳал этилиши лозим бўлган янгидан-янги муаммоларни келтириб чиқармоқда. Ялпи интеграция сари юз бураётган бугунги дунёда кўп томонлама ҳамкорликни мувофиқлаштирадиган Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ўрнини ҳеч нарса босолмайди. Ҳамма гап унинг муассасаларини янги замон талабларига мос равишда ислоҳ эта билишдадир.

Алалхусус, бу анжуман миллатлар ўртасида тинчлик, ўзаро бир-бирини тушуниш ва тараққиётга эришиш йўлида янги бир қадам бўлди, дейиш мумкин.

***

Президент Ислом Каримов бошчилигидаги ҳукумат делегациясининг Америка сафари чоғидаги энг муҳим воқеалардан яна бири мамлакатимиз раҳбарининг Оқ уйда Америка Қўшма Штатлари вице-президенти Альберт Гор билан учрашуви бўлди.

Самимий суҳбат чоғида икки томонлама муносабатларни янада ривожлантиришга, МДҲдаги бугунги вазият ҳамда Марказий Осиё минтақаси хавфсизлигига дахлдор масалалар муҳокама қилинди.

АҚШ маъмуриятининг МДҲ мамлакатлари билан алоқалар бўйича мувофиқлаштирувчиси У. Коллинзнинг фикрича, вице-президент Альберт Гор икки мамлакат ўртасидаги тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли алоқалар ривожланиб бораётгани ва бу алоқаларнинг истиқболи порлоқ эканини қайд этган.

Бу учрашув Ўзбекистон билан АҚШ ўртасидаги кўп томонлама муносабатлар тарихида янги босқич бошланганидан далолат беради.

Ислом Каримовнинг Америка ишбилармон доиралари билан учрашувини мухтасар қилиб, **бевосита мулоқот — ҳамкорликни йўлга қўйиш гарови,** дея ифодалаш мумкин. Президентимиз машҳур «Чейз манхеттен банк» раҳбарлари, Американинг йирик ишбилармонларини бирлаштирган «Америкен интернешнл груп» кенгаши аъзолари билан ўтказган бевосита мулоқотлари чоғида мамлакатимизда амалга оширилаётган туб ўзгаришлар тўғрисида сўзлади. Президентимизнинг фикрича, ўзаро муносабатларни томонларнинг имкониятлари даражасига кўтариш учун фақат битта тўсиқ бор: у ҳам бўлса, ахборот тақчиллиги. Америка жамоатчилиги Марказий Осиё минтақасида рўй бераётган воқеалар тўғрисида етарли ахборотга эга бўлмаяпти ёки кўпинча, иккиламчи манбалардан нотўғри маълумот олмоқда. Шунинг учун ҳам Президент америкаликлар билан ҳар бир учрашувини мазкур тақчилликни бартараф этишга, уларда Ўзбекистон тўғрисида аниқ ва тўғри тасаввур уйғотишга бағишлади, ҳар бир фикрини далиллар билан асослаб берди.

Кўринадики, чет эллик сармоядорлар учун манфаатли ҳамкорлик йўлида имтиёзлар ва кафолатлар яратишнинг ўзигина кифоя эмас, бу ҳақда уларга ахборот етказиб бериш ҳам лозим экан.

«Америкен интернешнл груп» кенгаши аъзолари билан учрашувда Жанубий Кореянинг «ДЭУ» корпорацияси раиси Ким У Жун ҳам ҳозир бўлди. Президент ўша куни уни «Плаза» меҳмонхонасидаги қароргоҳида қабул қилиб, Асакада қурилаётган Ўзбекистон-Жанубий Корея қўшма корхонасини ишга тушириш билан боғлиқ масалаларни муҳокама қилган эди. Жаноб Кимнинг кенгаш аъзолари билан учрашувда иштирок этиши Ислом Каримовнинг мамлакатимизда хорижий ишбилармонлар ва сармоядорлар учун яратилган шарт-шароитлар тўғрисидаги фикрининг яна бир тасдиғи бўлди. У «ДЭУ» корпорацияси билан Ўзбекистон ҳамкорлиги америкаликларга намуна бўлиши мумкинлигини таъкидлади.

Президент америкалик бизнесменларга қарата дангал қилиб ўзаро ҳамкорлик соҳасида бўшлиқ бўлмайди, агар Ўзбекистон иқтисодига Америка сармояси келмаса, Япония ёки Жанубий Корея сармояси келади, деди.

Шундай учрашувларнинг натижаси ўлароқ, «Чейз манхеттен банк» билан Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки ўртасида битим ҳамда Ўзбекистон ҳукумати билан «Америкен интернешнл груп» кенгаши ўртасида ўзаро бир-бирини тушуниш тўғрисида меморандум имзоланди.

Ўзбекистон билан «Америкен интернешнл груп» молия холдинги ўртасида тижорат ва молия соҳасида фавқулодда ҳоллардан суғурта қилиш борасида ҳамкорликнинг аҳамиятли жиҳати шундаки, у АҚШдаги бошқа компанияларнинг ҳам Ўзбекистон бозорига кириб келиши учун йўл очиб беради, уларни ўзаро манфаатли алоқалар ўрнатишга ундайди.

Шундай қилиб, Америка диёрига бўлган сафар ниҳоясига етди. У Ўзбекистоннинг етакчи мамлакатлар билан алоқаларининг келажаги порлоқ эканига ишонч уйғотади. Зеро, мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларнинг муваффақияти ҳам, миллий мустақиллигимизни мустаҳкамлаш ҳам, минтақавий хавфсизлик масалаларини ҳал этиш ҳам халқаро ташкилотлар, Америка Қўшма Штатлари каби дунё сиёсати ва иқтисодида муҳим ўрин тутадиган давлатлар билан қалин муносабатлар ўрнатишга боғлиқ.

***

Президент И. Каримов раҳбарлигидаги Ўзбекистон Республикаси делегацияси 26 октябрь куни АҚШдан Тошкентга қайтиб келди.

Фахриддин НИЗОМ (ЎзА).

БУГУНГИ КУН «ТО» «ТО» НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

❑ Ўтган куни Тошкентга Хитой Коммунистик партияси Сиёсий бюроси Доимий қўмитаси аъзоси Ху Цзинь Тао бошчилигидаги делегация келди.

❑ Ўзбекистон билан Арманистон ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатилди.

❑ Олий суднинг навбатдаги пленумида гиёвандликка қарши курашни кучайтириш масалалари муҳокама этилди.

❑ Тошкентда автомобиль транспорти ходимлари кунига бағишланган тантанали мажлис бўлиб ўтди.

❑ Журин номидаги Ўрта Осиё ирригация илмий-тадқиқот институти 70 ёшга тўлди.

❑ «Ўзбекфильм» киностудияси ташкил этилганлигининг 70 йиллиги тантанали нишонланди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

❑ Чеченистоннинг янги Бош вазири Доку Завгаев Москвада Россия ҳукуматининг раиси Виктор Черномирдин билан музокаралар ўтказди.

❑ Россия Президенти ҳузуридаги тиббиёт маркази раҳбари Сергей Мироновнинг фикрича, ҳозир Москвадаги Марказий клиника касалхонасида даволанаётган Борис Ельцин ноябрь ойида ҳам врачлар назорати остида бўлиши зарур.

❑ Боку метросида 28 октябрь кечқурун икки вагонда чиққан ёнғин оқибатида 289 киши ҳалок бўлди. Яна 269 киши касалхонага келтирилди. Бу қурбонлар муносабати билан Озарбайжонда мотам эълон қилинди.

❑ 1989 йил баҳорида рўй берган кучли зилзиладан сўнг ўтган олти ярим йил ўтгач Арманистон атом электр станциясининг 400 мегаватт қувватли иккинчи энергоблоки яна ток бера бошлади.

❑ Туркманистоннинг Гоктепа туман марказида Президент Сапармурод Ниёзов номидаги улкан мачит тантанали очилди.

❑ Россия ҳукуматининг қарори билан мамлакатда дам олиш куни 4 ноябрь шанбадан 6 ноябрь душанба кунига кўчирилди.

❑ Жаҳон банки президенти Жеймс Вулфенсоннинг Россияга ташрифи давомида берган баёнотига кўра Жаҳон банки Россияга «Тараққиёт» дастурини амалга ошириш учун йилига 2-3 миллиард доллар кредит беришга тайёр.

ХОРИЖДА

❑ Кеча Туркия Республикаси ташкил этилганлигининг 72 йиллиги байрам қилинди.

❑ Украина Президенти Леонид Кучма Лотин Америкаси бўйлаб расмий ташрифини давом эттирмоқда. Бугун у Аргентинадан Чилига келади.

❑ Буюк Британияда Франция Президенти Жак Ширак билан Англия Бош вазири Жон Мейжор ўртасида олий даражадаги музокаралар бўлиб ўтди.

❑ Франция Тинч океанида яқин вақт ичида учинчи ядро синовини ўтказди.

❑ Болгарияда маҳаллий ҳокимият идораларига сайловларнинг биринчи босқичидан сўнг Социалистик партия вакиллари етакчилик қилмоқдалар.

❑ Бугун Канаданинг Квебек провинциясида референдум ўтказилади. Аҳолиси 7 миллион кишига яқин бўлган, француз тилида сўзлашувчи квебекликлар бу референдумда Канададан ажралиб чиқиб, мустақил давлат ташкил этишга ўз муносабатларини билдирадилар.

❑ Афғонистон Президенти Бурхониддин Раббонийнинг ҳукумат қўшинлари «Толибон» ҳаракати ҳарбий бўлинмаларини Қобулга ҳужумини даф қилдилар. Бу ҳужум оқибатида толибонликлардан 90 киши ҳалок бўлди.

❑ Милан суди Италиянинг собиқ Бош вазири Краксини коррупцияга дахлдорликда айблаб, тўрт йил муддатга озодликдан маҳрум этиш тўғрисида ҳукм чиқарди. Собиқ ташқи ишлар вазири Димикелли ва адлия вазири Мартелли ҳам олти ой ва бир йил муддатга қамоққа ҳукм қилиндилар.

❑ Франция пойтахти Парижда «Серенада. Будда диёри. Ипак йўлидаги ўн асрлик санъат» деб номланган кўргазманинг тантанали очилиш маросими бўлди. Унда Ўзбекистон маданият ишлари вазирлигининг Ҳамза номидаги санъатшунослик илмий-тадқиқот институти экспонатлари ҳам намойиш этилмоқда. Кўргазманинг тантанали очилиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Саидмухтор Саидқосимов иштирок этди.

Келажакка юз тутган шаҳар

ФАРҒОНА ЙЎЛИНИНГ «ИККИНЧИ ТУҒИЛИШИ»

28 октябрь куни таъмирлангандан сўнг кафтдек текис, ўқдек тўғри, кенг бўлган Фарғона йўлининг тантанали очилиш маросими бўлиб ўтди. Бу унутилмас воқеага юзлаб тошкентликлар ва пойтахт меҳмонлари тўпландилар.

Тантанали маросимни Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов қисқача кириш нутқи билан очди. Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков ўз сўзида Фарғона йўлининг катта иқтисодий аҳамиятини таъкидлаб ўтди. Бу шох кўча пойтахтни Тошкент вилоятининг саноат ҳудудлари, Қўқон, Фарғона воҳаси билан боғлайди.

Фарғона йўлининг тубдан таъмирланиб фойдаланишга топширилиши ҳукуматимизнинг тошкентликлар тўғрисидаги ғамхўрлигининг яна бир ёрқин далолатидир. Ҳозир Тошкентда кенг авж олган қурилиш кўламлари навқирон мамлакатимизда бунёдкорлик ишларига биринчи даражали эътибор берилаётганлигини кўрсатиб турибди. Қисқа вақтнинг ўзида шаҳарда кўплаб маъмурий, маданий-маиший иншоотлар, янги уй-жойлар, деҳқон бозорлари қурилиб, фойдаланишга топширилди. Тошкентда янги йўллар барпо этиш, мавжудларини тубдан таъмирлашга ҳам алоҳида эътибор берилмоқда. Сўнгги вақтларнинг ўзида бундай ишлар Сағбон, Қорасарой, Уйғур, Туроб Тўла, Абдулла Қодирий ва кўплаб бошқа кўчаларда амалга оширилди. Улар орасида ҳам Фарғона йўли алоҳида ўрин тутади. Унинг тўрт километрдан ҳам узунроқ кафтдек равон йўли транспорт қатновини тубдан яхшилаш имконини беради.

Фарғона йўлининг иккинчи туғилишида «Тошмахсусйўлқурилиш» тресги жамоасининг хизмати айниқса катта бўлди. Йўлга мустаҳкам асфальт қопламаси ётқизилди. Фарғона йўли кенгайиб, эни 16 метрга етди. Унинг четида 3 метрли йўловчилар учун мўлжалланган йўлка ҳам мавжуд.

Тантанали маросимда сўзга чиққан Миробод, Ҳамза тумани аҳолиси вакиллари кўрсатаётган ғамхўрлик учун ҳукуматимизга миннатдорчилик изҳор этдилар. Бу маросимда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари Бахтиёр Ҳамидов ва Рустам Юнусовлар иштирок этдилар.

Карнай-сурнайларнинг тантанавор садолари остида Фарғона йўли бўйлаб биринчи машиналар йўлга тушдилар. Фарғона йўли шаҳримиз кўркига кўрк қўшди.

***СУРАТЛАРДА:** Фарғона йўли тантанали очилишидан лавҳалар.*
Рустам Шарипов суратлари.

ОТАХОНЛАР ҲИММАТИ

Пойтахтимиз фахрийлари иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш ишига муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Шаҳар фахрийлар ташкилотлари уюшмаси кенгаши ҳузурида ташкил этилган «Фахрий» кичик корхоналар бирлашмасида 61 корхона мавжуд бўлиб, уларда 600 дан зиёд пенсионерлар меҳнат қилишмоқда. Бу корхоналарда йилига 4,5 миллион сўмликдан зиёд халқ истеъмол буюмлари ишлаб чиқарилмоқда. Ҳамшаҳарларимизга бир миллион сўмлик маиший хизмат кўрсатилмоқда.

Бу маълумотлар пойтахт пенсионерлари кичик корхоналари бирлашмасининг бўлиб ўтган II конференциясида тилга олинди.

Конференция бирлашманинг янги таркиби ва раисини сайлади.

Шуҳрат ҚОСИМОВ.

Обуна — 96

МЕҲРИМИЗ ЎЗГАЧА

Ҳозир шаҳримиздаги корхона ва ташкилотларда «Тошкент оқшоми» газетасига обуна кетмоқда. Албатта, ўз севган нашрингга бир йилга обуна бўлиб сонма-сон улар билан танишиб боришга нима етсин.

— Ишхона иккинчи уйинг, деб бежиз айтишмаган, — деди биз билан суҳбатда Тошкент шаҳар жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси вазифасини бажарувчи Суҳбат ака Пўлатов. — Биз обуна мавсумининг дастлабки кунлариданоқ қўмитамиз учун «Оқшом» газеталарига ёзилдик. Оиламизда ҳам «Тошкент оқшоми» газетасини севиб ўқишади. Шу сабабдан мен ва бош мутахассисимиз Фуат Мингариев иковимиз хонадонларимизга ҳам келаси йилга «Тошкент оқшоми»га обуна бўлдик. Бундан ташқари шаҳримизнинг барча 11 та туманларидаги туман спорт қўмиталари, «Турон», каратэ федерациялари, Охунбобоев номидаги олий спорт маҳорати мактаби ҳам бирин-кетин «Оқшом» газеталарига обуна бўлишмоқда.

«Тошкент оқшоми» газетасига бунчалик меҳр қўйганлигимнинг боиси нимада, деб сўрарсиз. Гап шундаки, ишдан уйга ҳориб келганимда газетани қўлга олиб «Маҳалладош» саҳифасини, шаҳар спорт ҳаёти ёритилган мақолалар, долзарб мавзудаги суҳбатлар, шингил ахборотлар, маънавий қадриятларимиз акс этган материалларни ўқиб роҳатланаман, бутун чарчоқларим чиқиб кетади.

Келгуси йилда «Тошкент оқшоми» газетаси билан ҳамкорликни янада кучайтириш ниятларимиз бор. Чунончи, ҳар ойда бир мартадан шаҳримизнинг бир туманидаги спорт ишларини батафсил ёритмоқчимиз.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

АЗИЗ МУШТАРИЙЛАР!

Юқорида таъкидлаб ўтилганидек пойтахтимизда Тошкент шаҳар жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси сингари «Оқшом» газетасига ўз вақтида обунани расмийлаштираётган ташкилотлар сони ошиб боряпти. Бинобарин шундай экан биз келгуси йилга обуна бўлган муштарийларимиз ишончини оқлашга ҳаракат қиламиз. Вақт эса ўтиб боряпти. Шундай экан азиз муштарийлар, агар ҳали «Оқшом» газетасига 1996 йил учун обунани расмийлаштирмаган бўлсангиз вақт ва имконият топиб алоқа бўлимларига ташриф буюринг. У ерда Сиздан хоҳланг бир ойга, хоҳланг уч ойга, хоҳланг ярим йилга, истасангиз бир йилга обуна қабул қилишади. Демак йил бўйи кўнглингиз тўқ бўлади, «Оқшом» 1996 йил давомида яна Сизнинг яқин ҳамроҳингиз ва маслаҳатгўйингиз бўлиб қолади. Газета индексини эслатиб ўтамиз: 64690.

ТАБИАТ ва ИНСОН

№ 47

Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг саҳифаси

Ибрат олса арзийди

ЮРАКДА МУҲАББАТ БЎЛСА

Корхонага кетяпмизу ўйлайман: акционерлик жамиятидан қандай кайфиятда қайтарканмиз? Гап кўп, иш озмикан? Ёки аксинча бўлармикан?

Василий Фетисов кўчасига бурилишимиз биланоқ манзара ҳам, кайфиятимиз ҳам ўзгарди. Шундоққина кўчага кираверишдаги симёғочда дўпписини бошига қўндириб олган болакай илжайиб турибди. Суратнинг пастида ёзув: «Бу кўчада биз яшаймиз, бу кўчада биз ишлаймиз, бу кўчада биз ўқиймиз. У доим чарақлаб турсин!» Топ-тоза йўлкалардан борар эканмиз, атрофга қараймиз: арчалар, мажнунтоллар яшнаб турибди. «Табиатни асраш уй олдини, ҳаққағани супуриб-сидиришдан, бир туп гул экишдан бошланади» деган экан бир донишманд.

«Ўзэлектроаппарат» акционерлик жамияти ҳовлисига бош кимёгар-мутахассис Евгения Романовна Блейслехем ҳамроҳлигида кирдик.

— Ишни корхонамиз ҳудуди билан танишишдан бошласак, — таклиф қилди, — у. — Биронта савол туғилса, марҳамат, жавоб беришга ҳаракат қиламиз.

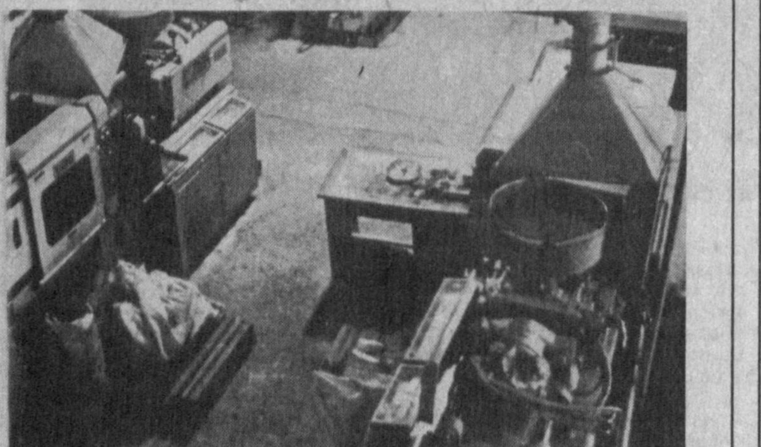

Йиғув цехини кўздан кечирар эканмиз, ҳудуднинг покизалигидан мамнунлигимизни яширмадик. Вентиляторлар гувуллаб бир маромда ишлаб турибди. Ерда эса доғ йўқ, тоза. Бир пайтлар одатда заводда, айниқса, у қудратли бўлса, оёқ ости мой, турли-туман аслаҳа-анжомлар қалашиб ётиши ишчанлик белгиси саналарди. бу ерда эса ҳамма нарса батартиб, саранжом-саришта эди. Айни пайтда ҳамма ишчилар иш жойида эдилар. Эгниларидаги коржомалари ҳам тоза... Бўш жой борки ўша ерда тувакда гуллар, ўсимликлар қўйилганди.

— Бизда озодагарчилик биринчи ўринда туради, — изоҳ берди Евгения Романовна.

— Ушбу цех зарарли ҳисобланадими?

— Йўқ. Бизда пластмасса буюмлар ишлаб чиқарадиган гальваника цехи зарарли саналади. Ҳозир ўша ёққа борамиз.

Корхона ҳовлисини кўздан кечириб боряпмиз. Ҳамма нарса ўз ўрнида эди: дарахтлар шамолда чайқалиб турибди. У ер-бу ерга тушган япроқларни демаса — атрофда озодагарчилик барқ уриб турарди. Гулларнику айтмасак ҳам бўлади.

Пластмасса цехида иш қизғин экан. Бизни ажаблантирган-ни ҳар бир дастгоҳга ўрнатилган қурилмалар бўлди.

— Вентилятор, — тушунтирди корхона бош муҳандиси ўринбосари Дмитрий Пригода, — ишчилар умуман ифлос ҳаводан нафас олмайдилар.

Дастгоҳлардан бирдаги иш жараёнига диққат билан разм солдик. Ишчи аёл арча баргларига шакл бераётган экан. У оқ кристаллга ўхшаган моддани дастгоҳ воронкасига қуяр, у ерда у майдаланар, кучли пресслар ёрдамида маълум бир шаклни олар эди.

— Мана шу оқ модда зарарли, — тушунтирди мутахассис-кимёгар. — Лекин биз ҳам чорасини кўриб қўйганмиз. Чанг юткич, чанг туткичлар жуда меъёрида ишлаяпти. Чанг юткичларга эса махсус пластинка-фильтр қўйилган, у барча заҳарли моддаларни ушлаб қолади. Шуниси яхшики, вентиляцияларимиз узоқ муддат ишлашга мўлжалланган. Беш-ўн йилда улардаги махсус фильтр — пластинкалар тозаланади ёки алмаштирилади. Термопласт автомат дастгоҳлар Гонконгдан келтирилган. Жуда яхши ишлайди.

— Қорасув каналининг маълум бир қисми корхона ҳудудидан оқиб ўтар экан-а? — сўрадик кимёгар-мутахассисдан.

— Ҳа, ҳозир канал соҳилидан гальваника цехига ўтамиз, ўзингиз кўрасиз, — деди у.

Чиндан ҳам каналнинг 800-900 метр келадиган қисми корхона ичидан ўтар экан. Каналнинг иккала соҳили бетонланган, нариги соҳилига эса мажнунтол, қарағай сингари манзарали дарахтлар экилган. Сув анчайин тоза эди.

— Яқиндан бери сувда балиқлар пайдо бўлди, — изоҳ берди Евгения Романовна, — болалар қармоқ билан балиқ тутишяпти.

Каналнинг озгина қисми батамом беркитилибди, улкан қувурнинг оғзи панжара билан тўсилган.

— Чўп-хаслар, шох-шаббалар шу ерда тутиб қолинади, — кулди Дмитрий Николаевич, — вақти билан тозалаб ташлаймиз.

Гальваника цехига киришимиз билан яна аквариумдаги балиқчаларга, тувакдаги гулларга кўзимиз тушди. Цех ичига ўтдик. Герметик беркиладиган ванналарда бир ишчи пульт ёрдамида бошқариладиган мосламада тайёр маҳсулотларни юварди. Тайёр маҳсулот — кўча чироқларига ҳимоя тўплари уч карра, учта ваннада ювилди.

— Мана шу линия «Гальваур» деб аталади, — ҳикоя қилди бош кимёгар-мутахассис, — Швециядаги «Гальваур» фирмасида тайёрланган. Бу қурилма икки ерда — Эстониядаги «Норма» заводида, кейин бизда бор.

— Ишлатилган сувларни нима қиласизлар, анҳорга ташлайсизларми?

— Йўқ. Бизда чиқит, оқаванинг ўзи йўқ десам бўлади, — тушунтирди Дмитрий Николаевич, — ҳозир қозонларни кўрасиз. Ишлатилган сув ўша ерга йиғилади. Қайта ишланади. Ионлардан, оғир металлар чўкмаларидан, чиқитлардан тозаланади, кейин яна ишлаб чиқаришга юборилади. Тозаланган сув мутлақо зарарсиз бўлади.

— Қанақа металлар ишлатилади?

— Алюминий, кислота, тузлар, кадмий, хром, никель, кумуш кўпроқ ишлатилади.

— Чиқитлар-чи, улар нима бўлади?

— Қуритиб, пресланади. Ҳозир чиқитлардан керамзит ишлаб чиқаришга тайёргарлик кўряпмиз.

— Вентиляция, чанг юткич, чанг тозалагич ускуналарнинг қанақа моделларидан қўйилган?

— Асосан ИФ-10, 4-ФВГ-Т, ФЛ-I/8 ва бошқа турдагилари бор. Ҳаммаси яхши ишлайди. Экология бўлимимиз доимо назорат қилиб туради. Йўл қўйилган маъёр ҳам бирон марта бузилгани йўқ. Аввалари ишлатилган сувлар ер остида тўпланган пайтларда аҳвол бироз мушкул эди. Ҳозир эски гальваника цехини бузяпмиз.

Суҳбатимиз «Ўзэлектроаппарат» акционерлик жамияти бош директори, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутати Абдуманноп Алимбоев ҳузурида яна ҳам жонли бўлди.

— 28 октябрда барчамиз Фетисов кўчасига чиқдик. У ерга 300 туп ниҳол экдик. Дарахтларга ишлов бердик, тозаладик. Бу чинакам кўча байрами бўлди. Корхона ҳудудида 25 туп тут бор. Ҳар йили тут байрами ўтказамиз. 5000 туп атиргул бор. Ниятимиз ҳар бир цехда гулхона ва катта аквариум ташкил қилиш! Шундай бўлсинки ҳар бир ишчи ҳар куни 5-6 та гул узсин, қувонсин, гулдек очилиб юрсин! — ҳикоя қилди бош директор. — Экология қалбдан, юракдан бошланади. Юрак гўзалликка муҳаббат билан тўлгандагина табиат яшнайверади...

Корхонадаги табиат муҳофазаси билан боғлиқ юмушлар бош директорнинг гапларини тасдиқлаб турарди. Қайтар эканмиз, юрагимизда бир ният уйғонди: қани энди ҳар бир корхонанинг мутасаддилари шундай тадбиркор, табиатсевар бўлса.

Шавкат АБДУРАҲМОНОВ,
Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси назоратчиси.
Темур УБАЙДУЛЛАЕВ.

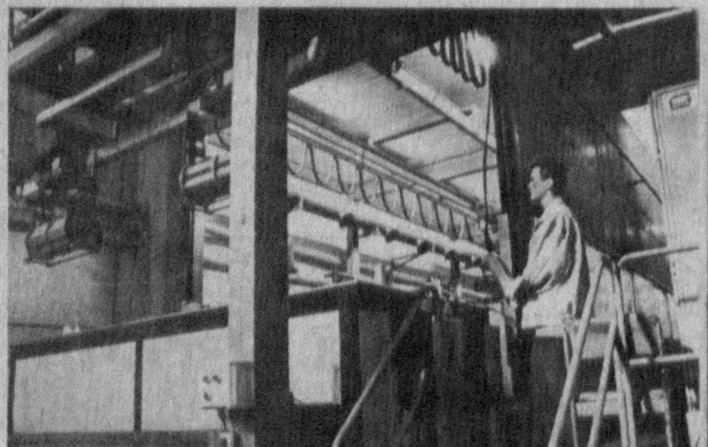

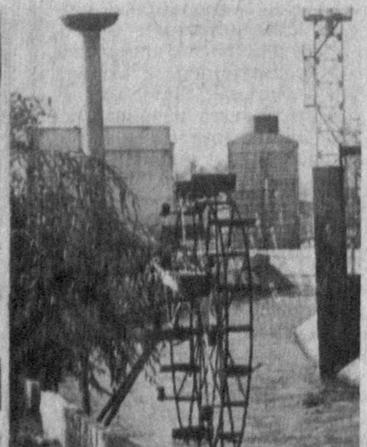

***СУРАТЛАРДА:** 1. Корхона ҳовлиси мана шундай киши дилини тортадиган даражада озода. 2. Пластмасса буюмлар ишлаб чиқариш цехида.*

***Пастдаги суратларда:** 1. Оператор Александр Симонцев гальваника цехида иш устида. 2. «Ўзэлектроаппарат» корхонаси ҳудудидан оқиб ўтадиган Қорасув канали соҳиллари бетонланиб, орасталанган.*

Рустам Шарипов олган суратлар.

Туйғулар

СЕНИ СЕВАМАН, ҲАЁТ!

Тун ниҳоятда босириқ келди. Шу кеча юлдузларнинг порилллаши ҳам бир мунча кечикди, назаримда. Оймўманинг кумушранг нурларини кутиб қанчалар интиқ бўлганимни кўяверинг. Тун қанчалар оромбахш бўлмасин Ойсиз, юлдузсиз жуда дилтанг бўлар экан.

Ниҳоят осмонга биров оппоқ кабутарларни учириб юборгандек юлдузлар потирлаб қолишди. Улар худди кўз қисиб сўзлаётгандек:

— Ҳой, инсон, бизни соғиндингизми?

— Соғиндим сизларни, олису яқин юлдузлар! — дейман.

— Олислигимиз тўғри, лекин яқинлигимиз-чи! — сўрайди гўё улар.

— Юрагимдан макон топгансиз! — дейман. Назаримда юлдузлар янада ёрқинроқ порлаётгандек бўлади.

— Бизга муҳаббатинг қанча? — сўрайди улар.

— Сизни севаман, юлдузлар! — дейсиз ҳаяжон билан.

Осмонга баркаш мисоли тўлин Ой чиқади. Кумушранг нурларга чўмилади олам. Тиниқ нурларга хаёлингиз боғланади. Нурга илашсангизу фалакка қараб учиб кетсангиз...

—Ҳа, — дейди Оймўма сизни совуққина, нурлари билан сийпалаб, — нечук нигоҳинг осмонда? Нечук безовтасан?

— Сенга интиқлигимдан! — дейман.

— О, менга муҳаббатинг шунчами? — сўрайди Оймўма.

—Бўлмасам-чи! Йўқса севгилимни ойюзлигим деб атармидим. Севаман сени, Оймўмажон!

Ким билсин тонг отгунча қанча одам Ойга, юлдузларга дил изҳор қилар экан!

Тонг отади. Уфқ худди ўн беш кунлик келинчак қошига қўйган ўсмадек сурмаранг. Бирдан ўркач-ўркач тоғлар ортидан қуёш нурлари узаниб чиқади. Юрагимда илҳом жўшади:

Олам мудрар тонг тўшагида,
Уфқ товланар камалак нурда.
Чўққиларни ўпганча қуёш,
Боғламоқчи бошига дурра.
Боқаману мафтун, маҳлиё,
Мунча гўзал, дейман ўзимга.
Мунча гўзал кўзинг дейди тонг,
Ўз аксини кўриб кўзимда.

Ана, дунёни илиқликка кўмиб қуёш кўринди. Вужудимга бир оташ югурди. Ахир ҳаётнинг яна бир тонги отди.

—Сени севаман, ҳаёт! — ҳайқирдим шунда!

МИРЗИЁД БАЛИҚЧИ

«Дамаччи» балиқ хўжалигида балиқ овлаш бизга ҳам насиб этди. Хурсанд ака бошлиқ, дилкаш бир инсон Мирзиёд аканинг «Москвич» машинасида йўлга тушдик. Ҳалқа йўлдан ўтишимиз билан ҳаво ҳам ўзгарди. Ҳамроҳимиз Собит ака чуқур нафас олди.

— Бирам тозаки, тўймайди киши, — деди у одати бўйича файласуфона. — Сизлар ҳовлида яшайсизлар. Бу ҳавонинг, бу кенгликларнинг қадрига менчалик етолмайсизлар.

Йўлма-йўл табиат ҳимматлари, ҳикматлари ҳақида қизғин баҳс юритиб бордик. Гап айланиб келиб балиққа тақалди.

— Ўзи ҳеч балиқ тутганмисиз? — сўрадим Мирзиёд акадан.

— Шаҳарда демайману маҳалладаги энг ашаддий балиқчи ўзимман, — деди Мирзиёд ака.

Тасаввур қилиб бораётибман: ҳар қармоқ тортганда катта-катта балиқлар биланглаб сувдан чиқиб келишади денг. Оҳ-оҳ, қандай маза!

Кўл бўйига етиб келдик. Машинанинг олд қопқоғи устига дастурхон ёздик. Нон, қанд-қурс, олма-узумлар дастурхонни тўлдирди. Термосдан бир пиёла чой ичгунимизча Мирзиёд ака қармоқларни созлаб, кўлга ирғитди. Собит ака икковимиз унинг ёнига бориб олдик.

—Нега тортмаяпти? — сўрадим бироздан кейин Мирзиёд акадан.

— Балиқ ҳозир қармоқни разведка қиляпти! — кулди у. — Сабр қилинг, ҳализамон салом бериб чиқиб келишади.

Сабрсизлик билан кўл юзига тикиламан. Енгил шабадада худди чеҳралардаги ажинлар мисол майда-майда мавжлар хаёлимни тортди. Жимир-жимирга тикилганча хаёлга чўмдим. Табиат қанчалар оқилу доно. Кенг далалар ўртасида нариги қирғоғи кўринмайдиган кўл. Унинг соҳилида тўрт киши. Бу кенгликлар олдида тўртта зарра улар. Наҳотки табиатнинг бир зарраси бўлсагу, она табиат бағрини талатўп қилсак!..

Шунчалар хаёлга чўмиб кетибманки, ҳатто Собит ака елкамга туртса унга ажабланиб қарадим.

— Бўлди-да, энди, — деди у, — бир соатдан ошди бунақа ўтирганингизга. Келинг, тамадди қилинг. Туш пайти бўлиб қолди.

Тўртовлон лаззатли шўрвани маза қилиб тановул қилдик. Тушдан кейин далаларни кездик. Ўрдагу оқ чорлоқларнинг кўл узра чарх уриб учишини томоша қилдик. Ҳамроҳларимни билмадиму, гўё табиат бизга барча ажойиботларини намойиш этаётгандек туюлди.

Қайтаётганимизда Собит ака барибир норозилик изҳор қилди:

— Мирзиёд ака, битта ҳам балиқ тутмадингиз-а? Ё балиқлар номингизни эшитиб қочиб қолишдими?

Мен Мирзиёд акага қарадим. У менга кўз қисиб қўйди.

— Қармоққа хўрак илмаганман. Жониворларни тутиб егандан кўра, эркин сузиб юришини кўриш қандай завқли?

—Энг зўр балиқчи экансиз! — деб юбордим.

Ҳамроҳларим мириқиб кулишди...

Ғолиб МИРЗО.

Қонун барчага баробар

ДАРАХТЛАР КЕСИЛМАСИН

Она-табиат барча жонзотлару ўсимликлар оламини шундай моҳирона мутаносибликда яратганки, одамзоднинг ақли лол қолади. Уларнинг ҳар иккаласи бирбирисиз яшаши асло мумкин эмас. Ўсимлик оламининг бойлиги нафақат жонзотлар учун, балки биз инсонлар учун ҳам жуда аҳамиятлидир.

Сўнгги пайтларда шаҳримиздаги дов-дарахтлар аёвсиз кесиб кетилаётгани ҳеч кимни бефарқ қолдирмаса керак.

Шунинг учун Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг махсус қарорига кўра ўсимлик оламига зарар етказган фуқаролардан жарима ундирилиши кўзда тутилгани аксарият табиатсеварлар учун айни муддао бўлди, десак янглишмаган бўламиз. Қарорда таъкидланишича, қонунга хилоф равишда дарахт кесиш, ўзбошимчалик билан ўсимликларга зарар етказиш, йўқотиш, ёввойи ҳолда ўсадиган дарахт мевалари терган кимсалар учун қатъий чора-тадбирлар белгиланган. Хусусан, диаметри 20-24 сантиметр ўлчамгача бўлган бир дарахтни кесган киши энг кам ойлик иш ҳақининг 1,5 баробари миқдорида жарима тўлайди. Дарахт диаметри катталашиб борган сари тўлов миқдори ҳам ошиб бораверади. Ҳаттоки ёнғоқ, писта, нок, олма, қарағай, барча турдаги арчалар, қайин, эман, қайрағоч, чинор дарахтларига ўзбилармонлик билан заҳмат етказган кимсалардан энг кам иш ҳақининг беш баробари миқдорига тенг миқдорда жарима ундирилади. Ушбу чора корхона, муассаса, ташкилотлар учун ҳам тааллуқлидир.

Бундан ташқари Ўзбекистон Республикаси Маъмурий Жавобгарлик Кодексининг 162-моддасига кўра қонунга хилоф равишда дарахт кесилганда энг кам иш ҳақининг уч баробар ҳажми миқдоригача жарима ундирилиши қайд этилган.

Шаҳримиз ҳудудидаги дов-дарахтларни асрабавайлаш, кўпайтириш сиз билан биз олаётган ҳавонинг софлигини сақлаш демакдир. Дарахтларни кесиш эмас, парваришлаш ҳозир қанчалар зарурлиги, улар битмас-туганмас тоза ҳаво булоғи эканлиги барчамизнинг ёдимизда турмоғи керак.

Ким ФАТТОҲОВ,
Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг назоратчиси.

Текширишда аниқланди

«ЖАРИМАМИ? МАРҲАМАТ!»

Ўтган ой мобайнида Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси нозирлари томонидан кўпгина корхоналарнинг атроф-муҳитни муҳофазалаш борасидаги тадбирлари назорат қилинди. Текшириш жараёнида қатор камчиликлар қайд этилди.

Жумладан «Ёшлик» ҳиссадорлик жамиятининг бошлиғи О.Пўлатов 250 сўм жарима тўлади. Сабаби у ишлаб чиқариш чиқиндиларини тартибга солишда табиат муҳофазаси қоидаси талабларини бузган. 142-автосарой директори М.Алиев йўлга чиқараётган газларининг заҳарлилиги юқори кўрсаткичдаги машиналарга рухсат бериб юборгани туфайли 750 сўм жарима тўлашига тўғри келди.

Соғлиқни сақлаш бош бошқармасига қарашли 2-автокомбинат мутасаддиси Б.Пирмуҳамедов 500 сўм, яна шу бошқармага қарашли 7-автокомбинатдан А.Рихсиева 500 сўм жарима тўлади. Сабабини ўзингиз сезиб тургандирсиз. Улар газ тозалагичлари носоз бўлган бир қанча автомашиналарга «оқ йўл тилаб» йўналишга чиқариб юбораверганлар.

Шунингдек, юқоридаги сабабларга кўра Республика соғлиқни сақлаш вазирлигига қарашли автобаза, «Сувсоз» трестининг махсус автотранспорт корхонаси, 1-автотранспорт корхонасининг мутасадди раҳбарларига ҳам жарима солинди. Текширилган корхоналарнинг бир қанча автомашиналари тўхтатиб қўйилди. Улар орасида «Тошқурилиштранс» акционерлик жамиятининг 1-автосаройига қарашли 2 та, «Ўзсуғоришсувқурилиш»нинг 1-автобазасига тегишли 5 та, «Тошшаҳарюктранс» концернининг 5 та, бошқа идораларнинг кўплаб машиналари бор.

Тинимсиз жарима тўлашлар айрим корхоналарнинг қаҳри қаттиқ, лекин чўнтаги очиқ раҳбарлари учун одатий ҳолга айланиб қолиши жуда ачинарли ҳолдир. Ахир шаҳар ҳавосидан барчамиз бирдек нафас оламиз-ку. Ҳеч бўлмаса мана шуни ўйлаб, оқилона, одилона ҳаракат қилсак бўлмайдими?

Наргиза ЁДГОРОВА.

ЎРИНСИЗ БАҲОНАЛАР

Тошкент шаҳар прокуратураси ва Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси вакиллари томонидан Бектемир, Ҳамза, Сергели тумани ҳудудида жойлашган корхона ва ташкилотларнинг фаолияти пухта ўрганиб чиқилди.

Жорий йилнинг саккиз ойи давомида Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси нозирлари атроф-муҳитга зиён етказаётган бир қанча корхоналар мавжуд эканлигини аниқлашди. Қонунбузарликка йўл қўйилган жойларда умумий ҳисобда 75.900 сўмлик жарима тўловлари қайд қилинди, кўпгина цехлар, майдончалар, мосламалар фаолияти тўхтатиб қўйилди.

Текширувлар натижасини таҳлил этарканмиз, қатор корхоналарда камчилик, хатолар, шунингдек умумий ҳисоби 10260 сўмлик жарима тўловлари мавжуд эканлиги аниқланди.

Табиат муҳофазаси борасидаги 1995 йилги тадбирлар режаси кўриб чиқилди:- атроф-муҳитни ҳимоялаш бўйича 21 та, умумий ҳисоби 33 миллион сўмлик тадбир белгиланган. Аммо улардан учта муҳим тадбир ўз вақтида ўтказилмаган. Ваҳоланки, бу тадбирлар 1994 йилдан 1995 йилга кўчирилган эди. Зарур тадбирларни ўтказишнинг пайсалга солиниши сабабларини эса айрим раҳбарлар маблағнинг йўқлиги, аввалги хўжалик алоқаларининг бузилганлиги, асосий материалларнинг етишмаслиги каби ўринсиз баҳоналар билан изоҳламоқдалар.

Худди шу важ-карсонлар сувни муҳофазалаш бўйича белгиланган чора-тадбирларга ҳам рўкач бўлмоқда. 1995 йили шу хусусида 29 та тадбир (умумий ҳисоби 1 миллион 755 минг сўмни ташкил этади) белгиланганди. Шундан икки йирик чиқинди тўплами бартараф этилди.

Ҳамкорликдаги текширув натижасида «Файз» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Ўзэлас» корхонаси, Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида ва бошқа корхоналарда баённомалар тузилди, зарур кўрсатмалар берилди. Олти нафар мутасадди раҳбарга умумий қиймати 4100 сўмлик жарима солинди. Атроф-муҳитга зарар етказаётган цехларни тўхтатиш учун бешта қарор белгиланди.

Шавкат ЭРГАШЕВ,

Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари.

Ўлкамизнинг шифобахш ўсимликлари

ЗАЪФАРОН

Заъфарон ингичка узун баргли пиёзсимон илдизли ўсимлик. Бўйи 40-60 сантиметр, баъзан 1 метргача ўсади. Қаламга ўхшаш новдаси туксиз, усти озгина оқ бўлади. Кўсаги чўзиқ. Бу ўсимлик май ойининг охирларида юқори қисмидан шох чиқариб, 15-20 тагача кўсак тугади. Июнь-июль ойларида гуллайди ва ерга қор тушгунга қадар очилиб туради. Гулининг ранги қизғиш тўқ сариқ, ботаётган қуёш рангига ўхшайди. Унинг гулидан бўёқ ва зиравор тайёрланади. Хушбўй бўлганлиги учун пазандаликда асқотади. Овқатни хуштаъм ва рангдор қиладиган, заъфар деб юритиладиган тўқ сариқ зиравор ҳам заъфарон гулидан тайёрланади.

Заъфарон республикамизнинг адир ва тоғларида табиий шароитда ўсади. Ҳозирги вақтда заъфаронни баъзи хонадонларда ҳам ўстиришади.

Заъфарон халқ табобатида қадимдан ишлатиб келинган. У киши танасидаги тиқилмаларни очади, кўзни равшан қилади, малҳами юз рангига чирой қўшади. Оғиздан ёмон ҳид келганда заъфаронли чой ичиш тавсия этилади. Юраги сиқилган одамга ажойиб малҳам бўлади. Табобат илмининг султони Абу Али ибн Сино заъфарон юракка қувват бўлади, кишини хурсанд қилади, балғам кўчиради ва нафас органларининг фаолиятини яхшилайди, деб ёзган. Шунингдек, заъфарон меъда ва жигарга қувват бахш этади, пешоб ҳайдайди. Баъзи дорилар киши аъзои-танасига яхши таъсир қилиши учун унга заъфарон қўшилади. Масалан, қизил гул, камфора юракка яхши таъсир қилиши учун уларга заъфарон қўшилади.

Буғдой уни ва крахмалга заъфарон қўшиб ишлатилганда сепкилни кеткизади. Мошга қўшиб заъфарон қайнатилса, асаб оғриқларида яхши наф келтиради.

Заъфарон фойдали ўсимлик бўлиши билан бирга, нохуш асоратлари ҳам бор. Жумладан бошни оғритади, меъёридан ортиқча истеъмол қилинса кишинии заҳарлайди, хотирани сусайтиради.

Заъфароннинг экинлашган шароитда етиштириладиган майдонлари йўқлиги сабабли илмий табобатда ишлатиладиган хиллари ҳозирча йўқ. Доришунослик саноатида шунинг учун ундан доривор гиёҳлар ишлаб чиқарилмайди.

ЧАҚАНДА

Чақанда жийдадошларга мансуб бўлган икки йиллик дарахт ёки бута. Яшил ўсган туплари 6 метргача етади. Баргларининг устки қисми кул ранг, остки қисми эса кумушсимон рангда бўлади. Гуллари майда, сарғиш. Баҳорда барг чиқариши биланоқ гуллайди. Кузда меваси пишиб етилади, лекин мазаси тахир бўлади. Биринчи совуқ тушганда мевага анча маза киради. Серҳосил. Меваси тиканли бўлганидан паррандалар унга тегмайди. Ғуж-ғуж қизғиш мевалар ўсимликда узоқ сақланиб туради.

Чақанда одамларга қадимдан маълум. Бундан икки минг йил илгари ҳам одамлар бу ўсимлик мевасини йиғишарди. Уни бадавлат аёллар юз-қўлларига ва баданларига суркар эдилар. Сабаби мева таркибидаги мой терини юмшатиб, ҳуснга ҳусн қўшади.

Боғбонлар чақандага аллақачон қизиқиб, уни экинлаштиришга ҳаракат қилишган. Бироқ боғбонларнинг бу борадаги кўп меҳнати зое кетди. Ўсимлик биологиясини диққат билан ўрганиш натижасидагина уларнинг орзуси амалга ошди.

Айни пайтда чақанда боғларда, саноат майдонларида экинлаштирилган ҳолда ўстирилмоқда. Тоғли ҳудудлардаги тўқайзорларда ва дарё бўйларида эса ёввойи ҳолда ўсади.

Чақанда меваси турли дармондориларга ва бошқа фойдали моддаларга бой. Таркибида тиниқ, тўқ қизил рангли мой, C, BI, B2, E сингари дармондорилар, органик моддалар, қандлар, олма ва лимон кислоталари, ошловчи моддалар мавжуд. Чақандада C дармондориси наъматакникидан анча кўп. А дармондориси каротинга ниҳоятда бой. (Қизил сабзига қараганда уч баравар кўп). Шу туфайли чақанда турли хасталикларни даволашда кенг кўламда ишлатилади. Мевасидан доришунослик саноатида мой олинади. Бу мой тиббиётда битиши қийин бўлган яраларга, куйган ва совуқ урган терига, қизилўнгач, меъда (ошқозон), ўн икки бармоқли ичак касаллигига, А дармондориси етишмаслиги сабабли келиб чиқадиган авитаминозга даво қилишда яхши наф беради. Баргидан тайёрланган қайнатмадан бод касаллигида обзан (ванна) қилинади. Меваси оғриқ қолдиради. Чақанданинг чаёнўт билан қўшилгани соч тўкилишининг олдини олади. Чақанда доривор гиёҳлар аҳён-аҳёнда дорихоналарда бўлиб туради. Уни шифокор маслаҳатига кўра олиш мумкин.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ,
доришунос.

Санъат сеҳри

САМБРЕРО ҚИЁФАСИНИНГ ТИКЛАНИШИ

...Баҳор фасли эди. Таниқли мусаввир Абдулҳақ Абдуллаевни Ўзбекистон Давлат санъат музейида учратдим. У шоша-пиша келарди. Мен билан тезда сўрашиб, мармар зиналардан юқорига юриб кетди. Кайфияти одатдагидек эмас, уни кузатиб борарканман, ўзбек тасвирий санъат хоналаридан бирига кириб, ўз асарларининг ичида фақат «Автосурат Самбреро қиёфасида» портрети қаршисида кўзларини жовдиратиб, узоқ туриб қолди. Тасвирнинг бош томонидан қандайдир шикастланган жойларни кўрди. Пешона ва икки кўз қорачиғида пайдо бўлган оқ нуқталарни кўрдию, кайфияти ўзгарди. Хўш, кимни айбласин? Ҳали музей ходимлари назоратидан ўтмасдан туриб мусаввир бу ҳолни қайдан билди экан?

Ҳар бир ижодкор иши фарзандидек азиз, қадрлидир. Шуниси қизиқки, ҳамма ижодкор ҳам асари тақдири билан қизиқавермайди. Рассом Абдулҳақ Абдуллаев ўз асарининг шикастланганлигини таниш мухлисидан эшитибди. Мухлиси мусаввирни учратиб, унга узоқ термулиб, портрет билан солиштиргандай, рассомни тетик, соғломлигидан мамнун бўлиб, сўнг ҳазил аралаш музейдаги автопортрет аҳволи ҳақида гапирибди. Абдулҳақ Абдуллаев шу куниёқ жароҳатланган асаридан хабар олгани келибди...

«Автопортрет Самбреро қиёфасида» номли бадиий асар томоша хонасидан олиниб, таъмирлаш устахонасига топширилди. Асарнинг шикастланган жойларини бир қарашда сезиш қийин эди. Шикаст еган жойнинг оқ нуқталарга ўхшашлиги ҳеч бир санъат мухлиси эътиборини тортмаган. Ўзи шунақа бўлса керак, деган хаёлда унинг олдидан ўтиб кетишаверган. Аслида асар муаллифига етказган таниш мухлис ҳам автопортрет шикастланганлигини сира билмаган. Абдулҳақ аканинг ўзида шунақа белгилар бўлса керак, деб ўйлабди.

Таъмирлаш устахонасида «Автопортрет Самбреро қиёфасида» асари узоқ туриб қолди. Музейнинг кекса таъмирлаш мусаввири Абдулла Йўлдошевни ҳар сафар учратганимда шу асар ҳақида сўраб турардим. Фақат «Тузатишга ҳаракат қиляпман: ҳадемай жойига қўйилади» деган жавобни эшитардим.

...Асарда мусаввир — хорижий цирк артисти Самбреро. Аслида Абдулҳақ Абдуллаевнинг автосурати. Таъмирловчи мусаввир махсус чироқни ёқиб, портретнинг жароҳатланган жойларини кўрмоқда. Тозалаш, малҳам (гурунт) суртиш, юпқа қоғозни елим билан ёпиштириш, ниҳоят, қоғоз спиртда тозаланиб, олиб ташлангач, унинг устидан ранг ва бошқа кимёвий дорилар берилиши таъмирлаш санъати техникасидан даракчидир. Бора-бора асарнинг олдинги қиёфасига қайтиши кишини лол қолдирарди. Энди эса «Автопортрет Самбреро қиёфасида»ги тасвирлар аниқ, худди янги яратилган асардек кўзни қамаштирмоқда. Мусаввирнинг автосурати салкам уч ойдан сўнг аслига қайтибди. Агар шикастланганлиги эътибордан четда қолганда эди, бора-бора у ўз нафосатини буткул йўқотиб қўйган бўларди.

Маҳмуд АҲМЕДОВ,
санъатшунос.

Пойтахтимиздаги 28-мактабда ташкил этилган «Миллий меросга ихлос» музейи ўқувчиларни ўзбек халқининг қадимги маданияти ва урф-одатлари билан таништиради.

СУРАТДА: музей раҳбари Муқаддас Исҳоқова ўқувчиларни миллий буюмларимиздан бўлган қумғон билан таништирмоқда.

Равиль Альбеков олган сурат.

Билим масканларида

АНИҚ ДАСТУР БЎЙИЧА

Шайхонтоҳур туманидаги Малик Мажидов номли 82-мактабда ажойиб бир анъана бор. Ушбу масканда қандай тадбир ўтмасин, жамоа аҳли бир зумда уюшиб, аҳилликда тайёргарлик ишларини бошлаб юборадилар. Бу гал ҳам шундай бўлди. Мактабнинг 60 йиллиги тантаналарига тайёргарлик ёзги таътил пайтиданоқ бошлаб юборилди. Мактаб тарихи ўрганилди. Ўтган йиллар мобайнида ишлаган раҳбар ходимлар, кекса ўқитувчилар ҳамда ўқишни битириб кетган собиқ ўқувчилар билан учрашилиб, уларнинг хотиралари йиғилди.

Ҳамкорлик ва ҳамжиҳатликда доимо унум бўлади, деб бежиз айтишмаган. Тайёргарлик ишлари тугаб сўнгги маслаҳат пишгач, фаоллар ёрдамида меҳмонлар мактабга таклиф қилина бошланди.

Орадан кўп ўтмай мактаб биноси одатдагидан гавжумлашиб қолди. Мактаб раҳбари Дилбар Каримова тантанани очар экан, йиғилганларни қутлуғ сана билан муборакбод этди. Шундан сўнг меҳмонларга сўз навбати берилди. Улар сўзларида ўқувчилик йиллари билан боғлиқ бўлган энг ёрқин хотиралари билан ўртоқлашдилар. «Ботаника» санаторийсининг бош шифокори, 2-Тошкент Давлат тиббиёт институтининг асаб касалликлари кафедрасининг мудири, профессор Мақсуд Асадуллаев, Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирининг ўринбосари Муртазо Султонов, Шайхонтоҳур тумани халқ таълими бўлими мудири Равшан Ўрмонбеков ва бошқалар мактабни юбилей айёми билан табрикладилар.

— Мактабимиз йилномасига назар ташлар эканмиз, унинг шонли йўлининг ўзи бир тарих эканини кўрамиз, — дейди биз билан суҳбатда Дилбар Каримова. — «Чақар» маҳалласида 1934 йили ҳашар йўли билан қурилган зиё масканида атрофдаги «Кўмирчи», «Кўк мачит», «Яланқор», «Хонақо» каби маҳаллалар болалари ўқий бошладилар. Бу илм маскани фақат кўҳналиги билан эмас, балки йиллар давомида болаларга таълим-тарбия бериш билан бир қаторда халқ хўжалигининг турли тармоқларида ишлаш учун мутахассислар тайёрлаб келганлиги билан ажралиб туради. Айниқса мактабни Ўзбекистон Фанлар академияси математика институтининг ҳисоблаш маркази оталиққа олгач, шуҳрати янада кўтарилди.

Ҳозирги кунда бу мактабда 1500 ўқувчи таълим-тарбия олмоқда. Мактаб жамоаси доимо изланишда. Табақалаштирилган синфлар жадаллаштириш йўли билан алифбесиз ўқитиладиган синфлар тажриба тариқасида очилган. «Мактаб — олий ўқув юрти — илмий текшириш институти» дастури асосида бир қатор олий ўқув юртлари билан ҳам ҳамкорлик шартномалари тузилган. Режалаштирилган бу ишларни амалга оширишда ўқитувчилардан Сойима Тўлахўжаева, Захро Исҳоқова, Сантанат Ўринова, Нодира Абдураҳмонова, Карима Рашидова, Гулнора Долимова, Дилбар Соатова, Шаҳноза Қосимова ва бошқалар ўрнак бўлмоқдалар.

Наима ҲАКИМОВА.

Солиқ идоралари фаолиятидан

ҚАЙСИ ФУҚАРОЛАР ИМТИЁЗГА ЭГА?

Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида солиқ тизимининг яхши ишлаши катта аҳамиятга эгадир. Шундай экан, туманларда бу борадаги ишлар қандай? Биз ана шу ва бошқа саволлар билан Шайхонтоҳур туман Давлат солиқ инспекцияси бошлиғи Сулаймон Мамедовга мурожаат қилдик.

— Республикамиз мустақилликка эришгандан кейин солиқ тизимида ҳам анча ўзгаришлар бўлди. Шулардан бири савдо-сотиқ ёки ҳунар билан шуғулланадиганларга ҳукуматимиз томонидан кенг йўл очиб берилганлигидир. Бир сўз билан айтганда ҳозир тадбиркорлик билан шуғулланаман деган кишига зарур шароит яратилди. Мисол учун бизнинг туманни олсак, ишбилармонларга қайд гувоҳномасини олиш учун узоғи билан 2-3 кун керак бўлади. Шу сабабли йил бошидан 4511 кишига қайд гувоҳномасини топширдик. Улардан бугунги кунгача 5 миллион 64 минг сўмлик солиқ ундириб олинди.

Ер солиғига 11 минг 412 хонадон тортилган. Уларга жами 3 миллион 761 минг сўм солиқ белгиланган. Ундирилгани 2 миллион 734 минг сўмни ташкил этди.

— Солиқдан бўйин товлаётганларга қандай чора кўрилмоқда?

— Йил бошидан солиқ қонунини бузувчилар 3 минг 172 кишини ташкил этди. Улардан 1 миллион 73 минг сўм жарима давлат ҳисобига ундириб олинди.

Бу борада айниқса «Эски Жува» бозорини қаттиқ назорат остига олганмиз. Масалан, шу йилнинг ўзида бу ердаги солиқ қоидаларини бузган 16 кишига жиноий иш қўзғатилди. Бу фуқаролар олдин ҳам савдо қоидаларини бузиб жаримага тортилган. Ана шундан кейин ҳам ўз билганларидан қолмаган бу шахсларнинг ишини судга оширишга мажбур бўлдик. Энди улар савдо фаолияти билан қонунга ҳилоф равишда шуғулланганликлари учун мол-мулки мусодара қилиниб, энг кам иш ҳақининг 50 баровари ҳисобида жарима тўлайдилар ёки қамоқ жазосига тортиладилар.

Бундан ташқари текширишда қайд гувоҳномасисиз ишлаётганлар ҳам аниқланди. Биз бу тоифадаги фуқароларни жаримага тортолмаймиз. Шунинг учун йил бошидан ҳужжатсиз фаолият кўрсатаётган 62 кишидан суд орқали фойда қилиш учун олинган моллари мусодара қилиниб, энг кам иш ҳақининг 3-5 бараварида жарима ундирилди.

— Туман Давлат солиқ инспекцияси ходимлари фуқаролар билан бевосита алоқада бўлишлари учун жойларда солиқ идораси шохобчалари ишга тушаётган экан. Шулар ҳақида гапириб берсангиз.

— Биз туман ҳудудининг кенглигини ҳисобга олган ҳолда тадбиркорларга жойларнинг ўзида солиқ хизматини кўрсатишга аҳд қилдик. Жисмоний шахслар билан шуғулланувчи ходимларимиз 71 кишини ташкил этади. Буларни тўққизта гуруҳга бўлдик. Ҳар бир гуруҳга жойлардан хоналар ажратдик. Ҳар бир гуруҳда 7-8 ходим ишлайди. Ҳар бир ходим ўзига ажратилган ҳудудда жисмоний шахслардан мажбурий тўловлар, ер, мол-мулк, транспорт солиқлари, тадбиркорлик билан шуғулланувчи фуқаролардан даромад солиқларини ундирадилар. Бундан ташқари улар ўз ҳудудларида ҳужжатсиз ишлаётганлар, ижарадан даромад олаётганлар ва бошқалар билан шуғулланишади. Кўча савдоларини тартибга солиб турадилар. Айни пайтда бундай ҳудудий шохобчалар Белтепа, Ибн Сино, Жарариқ, Оқтепа мавзелари ва бошқа жойларда фаолият кўрсатишмоқда.

— Республикамиз мустақилликка эришгандан кейин кўп қонунлар ўзгарди. Ўзбекистон Республикасининг ер, мол-мулк, транспорт солиқлари тўғрисидаги қонунлар шулар жумласидандир. Муштарийларимизни айниқса юқоридаги солиқлардан озод қилинган фуқаролар кимлар эканлиги қизиқтирмоқда. Шу ҳақда гапириб берсангиз.

— Ўзбекистон Республикасининг «Ер солиғи тўғрисида»ги Қонунига асосан ер солиғидан собиқ иттифоқ қаҳрамонлари, уччала даражадаги «Шуҳрат» ордени билан мукофотланган шахслар, меҳнат қаҳрамонлари, уруш ногиронлари ва қатнашчилари ҳамда байналмилал бурчини бажарган шахслар, биринчи ва иккинчи гуруҳ меҳнат ногиронлари, кўзи ожиз ва ҳарбий хизмат юзасидан ногиронлар, боқувчисини йўқотган кўп болали оилалар, болалигидан ногиронлар, болалигида концентрацион лагерларда ҳибсда бўлган фуқаролар, Чернобиль қатнашчилари, шахсий ҳамда ёлғиз нафақахўрлар озод қилинади.

Бу ерда шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, юқоридаги фуқаролар фақат 600 квадрат метргача бўлган ер солиғидан озод этилади. Агарда уларнинг ери 600 квадрат метрдан кўп бўлса, улар учун ошган ҳар бир квадрат метрига бир маротаба белгиланган солиқни тўлайдилар. Имтиёзга эга бўлмаган фуқаролардан эса 600 квадрат метргача бир маротаба, ундан ошган ер учун белгиланганидан икки баробар кўп солиқ ундириб олинади.

Ўзбекистон Республикасининг «Мол-мулк солиғи тўғрисида»ги қонунига асосан мол-мулк солиғидан собиқ иттифоқ қаҳрамонлари, уччала «Шуҳрат» ордени билан мукофотланганлар, уруш қатнашчилари, ички ишлар ҳамда давлат хавфсизлиги хизмати ногиронлари, байналмилал жангчилар, «Қаҳрамон оналар», Чернобиль қатнашчилари, биринчи ва иккинчи гуруҳ ногиронлари, вақтли ҳарбий ва алтернатив хизматга чақирилганлар ва уларнинг оилалари, ҳарбий хизмат даврида ҳалок бўлганларнинг ота-оналари ва турмуш ўртоқлари, ҳамма нафақахўрлар озод этиладилар.

Уруш қатнашчилари, бевосита ҳарбий ҳаракатда хизмат қилган идоралар хизматчилари, собиқ партизанлар ҳамда байналмилал жангчилар, қўл билан бошқариладиган мотоколяска ва автомобиль эгалари, мотоколяска ҳамда қўл билан бошқариладиган автомобиль эгаси бўлган ногиронлар эса транспорт солиғидан имтиёзга эгадирлар.

Суҳбатдош Ғулом ЮСУПОВ.

Суратли ахборот

«ЙИЛ ЎҚИТУВЧИСИ — 95»

Киночилар уйи одатдагидан гавжум. Бу ерга пойтахтимизнинг турли туманларидан келаётган кексаю ёш муаллимлар, меҳнат фахрийлари, азиз меҳмонлар таклиф этилган. Анъанавий шаҳар ўқитувчиларининг «Йил ўқитувчиси — 95» кўрик-танлови барчани бирдай ҳаяжонлантирмоқда.

Тантанани Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирининг ўринбосари, Тошкент шаҳар халқ таълими Бош бошқармасининг бошлиғи Ҳамидулла Йўлдошев кириш сўзи билан очар экан, мусиқа садолари остида саҳнага кўрик-танлов иштирокчилари кўтарилдилар. Йиғилганларни ҳайратга солган ҳолда ҳар доимгидек шаҳримиздаги туманларда ўтказилган кўрик-танлов ғолибларидан 11 нафари эмас, балки 6 нафар бири-биридан зукко, маҳоратли муаллимлар — Миробод туманидаги 94-мактабдан Татьяна Кандаурова, Ҳамза туманидаги 216-мактабдан Озода Ғаниева, Юнусобод туманидаги 83-мактабдан Мовжуда Толипова, Яккасарой туманидаги 48-махтабдан Наталья Васюкова, Чилонзор туманидаги 173-мактабдан Ирода Муталхўжаева ҳамда Бектемир туманидаги 293-мактабдан Файзинисо Улуғбоевалар беллашувга ҳозир бўлдилар.

Ниҳоят саҳнада баҳслар бошланиб кўрик шартига кўра «Шу азиз Ватан барчамизники» мавзусидаги саҳна дарслари ҳам кучли рақибалар курашаётгандан далолат бериб турди. «Ўз фанининг рекламаси» деб номланган охирги шартда ҳар бир ўқитувчи фанининг моҳияти, аҳамияти ва нозик қирраларини тушунтириб берган ҳолда қўшимча ўз санъатларини ҳам намойиш қилдилар.

Кўрик-танловда барча шартларни тўлиқ бажарган ва юқори баҳолар олишга эришган Юнусобод туманидаги 83-мактаб ўқитувчиси Мовжуда Толипова биринчи ўринни эгаллади. Иккинчи ва учинчи ўринлар Татьяна Кандаурова ҳамда Наталья Васюковаларга насиб этди. Барча кўрик-танлов иштирокчилари «Халқ таълими фидойиси» кўкрак нишони билан тақдирланди. Шунингдек уларга қимматбаҳо совғалар ҳамда пул мукофотлари топширилди.

Оқила РАИМОВА.

СУРАТЛАРДА: «Йил ўқитувчиси — 95» кўрик-танловидан лавҳалар.

Рашид Галиев олган суратлар.

Йиллар қатидаги сирлар

ҚАҲВАНИНГ САРГУЗАШТЛАРИ

Тунука қутичада қаҳва ишлаб чиқарувчиларнинг умумяпон ассоциацияси 1993 йилда Кунчиқар мамлакатида «Қаҳва куни» таъсис этилганининг ўн йиллигини ўтказган эди. Шу куни матбуотларда миллионлаб одамларнинг севимли ичимлиги ҳақида бир олам маълумотлар эълон қилинганди.

Маълум бўлишича, тез эрувчан туйилган қаҳвани кашф этган киши Чикаго шаҳрида яшаб, ишлайдиган япон Сатори Като экан. Қаҳванинг биринчи туркуми 1901 йилда Буффало шаҳрида Бутунамерика қитъаси кўргазмасида пештахталарда пайдо бўлди. Ушбу янгиликка кўплар ҳайрат, айни пайтда жиндай қўрқув билан қаради. У сотилмади. Биринчи жаҳон уруши бошланди-ю сал бўлмаса чиппакка чиқаёзган янгиликни Америка ҳарбий департаменти кўтарасига сотиб олди.

Японияда қаҳвага расмана ҳужум яна бир янгилик — тунука банкачаларда тайёр қаҳва ичимлиги чиқарилганда бошланди. Кўчаларда қаҳва билан савдо қилувчи автомат-бошқаргичлар кўпайгандан кўпайди. Шундай қилиб қаҳва жазаваси кенг қулоч ёйди. Бугунга келиб эса Токио кўчаларига чиқиб қўлингизни узатсангиз, албатта, битта банкачада қаҳва сотадиган автоматга тегиши шубҳасиздир. Японлар бугунги кунга келиб қаҳвахўрлик бобида жуда нозиктаъб чиқиб қолишди: тунука банкачаларни елим стаканлар сиқиб чиқара бошлади. Автомат-сотувчидан кўра компьютерга ўхшайдиган қурилмалар кўчаларда кўпайгандан кўпайди: шундоққина тугмачани босасиз. Бир пасда сиз хоҳлаган қаҳва майдаланади, стаканга тушади. Сиз эса таъбингизга яраша шакар ва сут қуйилишини кузатасиз, холос. Хоҳласангиз — қора қаҳва ичинг!

Қаҳвани тарғиб қилувчи ишбилармонлар бир нарсага бошлари қотади: ахир қаҳва илк бор кашф этилганда шунчалар хушхўр неъмат «иблис ичимлиги» деб эълон қилинганди. Айтишларича бир чўпон қўйларини боқиб юрганда ажойиб бир воқеани кузатибди. Қаҳва ўсимлиги (у пайтда унинг номини билишмасди) шохчаларида пишиб турган қип-қизил меваларини еган қўйлар жуда жонланиб, ирғишлаб кетишибди. Кейин чўпон ҳам қўрқа-писа мевадан тотиб кўрибди. Таналарига худди куч-қувват оқиб киргандек бўлибди. Лекин чўпонга ҳеч ким ишонмабди...

Қаҳвани маданийлаштириш эрамизга қадар бўлган VI асрда илк бор Шарқда, араб давлатларида бошланган эди. Қаҳва донлари Европага кириб келганда уни итальянлар жуда хушҳоллик билан кутиб олишди. Лекин черковга итоат қилувчи диндорлар (улар кўпчилик эди) узоқ вақтгача унга лаб теккизмадилар. Уни худосизлар ичади деб эълон қилдилар...

Бизнинг давримизда қаҳва ҳар бир хонадонга кириб борди. У «иблис» эмас, инсоний ичимлик эканлиги жаҳонга маълум!

Қаҳва Ғарбда, Америкада, ҳатто Шарқда ҳам, мамлакатимизда кўкчой қанчалар машҳур бўлса, шунчалар машҳур. У ерларда бўлсангизу, биронта хонадонга таклиф қилишса албатта:

— Қаҳва ичиб кетинг! — дейишлари тайин.

Доимо шундай бўлсин. Бир пиёла чой ёки қаҳва ҳамиша тотувлик, дўстлик белгиси бўлиб қолсин.

Турсун АБДУЛЛАЕВ
тайёрлаган.

Маърифат масканларида

КОИНОТНИНГ КИТОБДАГИ ИНЪИКОСИ

Аҳли донишлар биз ҳар куни мутолаа қиладиган китоб ҳақида озмунча пурҳикмат сўзларни айтмаганлар. Дарҳақиқат китоб ўқишдан кўра арзон кўнгилхушлик ва айни пайтда узоқ давом этувчи ором бўлмаса керак. Лекин кишига шундай ором бағишлайдиган минг-минглаб жилд китобларни сақлайдиган кутубхоналарчи? «Яхши кутубхона коинотнинг китобдаги инъикосидир», — деб таъкидлаган эди Н. А. Рубакин.

Чиндан ҳам яхши кутубхонада бўлишдан ҳам ортиқроқ завқ бормикан? Гўзал пойтахтимизда шундай бир қутлуғ даргоҳ борки у ердаги китоблардан баҳраманд бўлмаган одам топилмаса керак. Гап Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Республикаси Давлат кутубхонаси ҳақида кетаётганлигини тўғри англадингиз. Куни кеча шу кутубхонанинг катта қироатхонасида Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги ва Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Республикаси Давлат кутубхонаси ана шу маърифат масканининг шонли 125 йиллик тўйига бағишланган тантанали илмий анжуман ўтказдилар. Унда сўзга чиққанлар Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Республикаси Давлат кутубхонасининг республикамиз халқини маданий-тарихий, маънавий-ахлоқий жиҳатдан тарбиялашдаги роли ҳақида, унинг Ўзбекистоннинг миллий маданияти ва фани ривожланишига қўшган ҳиссаси ҳусусида, Ўзбекистонда кутубхоначилик ишини ривожлантиришдаги аҳамияти тўғрисида, республикамиз мустақиллиги туфайли китобхонларга хизмат кўрсатишнинг янги усуллари, айниқса ёшларга, оммавий-сиёсий ишларни ташкил қилиш ва миллий китоб омборлари заҳираларини тузиш ҳақида гапирдилар.

Бундан ташқари илмий анжуман қатнашчилари ва меҳмонларининг қутловлари тингланди, қатнашчилар республикамизнинг энг кекса маърифат маскани — Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Республикаси Давлат кутубхонасининг бой заҳирасидан олинган ноёб китоблар кўргазмаси билан ҳам яқиндан танишдилар.

Собир САИДОВ.

Жаҳон спорти янгиликлари

УЧКУРАШ

КОПЕНГАГЕН. Америкалик Марк Аллен Гавайи оролларида бўлиб ўтган «темир одамлар» (учкураш усталари) йирик халқаро мусобақасида олтинчи бор ғалаба қозонди. Унинг учкураш бўйича кўрсатган энг яхши натижаси қуйидагича: 3,8 километр масофага сузиш, 180 километрлик велосипед пойгаси ва 42,2 километрлик марафон югуриши учун жами 8 соат, 20 дақиқа ва 34 сония керак бўлади.

ВЕЛОСПОРТ

ЛОЗАННА. Лоран Жалабер (Франция), Тони Ромингер (Швейцария) ва Мигель Индруайн (Испания)лар жаҳоннинг энг кучли велопойгачилари сафида пешқадамликда боряптилар. Уларнинг ҳисобида мос равишда 3197, 3297 ва 2238 тадан очко бор.

Лозанна (Швейцария)даги халқаро велосипед спорти иттифоқи (УСП) томонидан тузилган рўйхат шу ҳақда маълумот беради.

Бу рўйхатга кўра, россиялик Евгений Берзин 1285 очко билан олтинчи, Андрей Умиль (Украина, 951 очко) ўн биринчи ва яна бир россиялик Вячеслав Екимовлар 815 очко билан ўн бешинчи ўринлардан жой олишган.

ЯНГИ «ЮЛДУЗ»ЛАР ЧАҚНАМОҚДА

Кичик Атиль оролларида жойлашган кичик мамлакат Сент Винсент ва Гренадина терма жамоасининг ўйинчиси Родни Жэк жаҳоннинг энг кучли тўпурарлари рўйхатида пешқадамлик қилмоқда. (Фақатгина халқаро учрашувларда, шу йилнинг 1 январидан 30 сентябргача бўлган вақт ичида киритилган тўплар сони ҳисобга олинган). Футбол тарихи ва статистикаси бўйича халқаро федерация (ИФФХС) тарқатган шов-шувли хабарда ана шундай маълумот берилган. Сент Винсент ва Гренадина терма жамоаси Кариб ҳавзаси чемпионати (Кариб Кубоги)да ўйнаб, финалгача борди. Улар фақатгина сўнгги ўйинда Тринидад ва Тобаго давлатининг жамоасига имкониятни бой бердилар. Ушбу биринчилик давомида Жек 13 та гол муаллифи бўлди. Яқин орада янги «юлдуз» Англия клубларидан бири билан тузилган шартномага мувофиқ Европа майдонларида тўп сура бошлайди. Тўпурарлар рўйхатининг иккинчи поғонасида Чехия терма жамоасининг ҳужумчиси, «Градец-карлове» клубининг аъзоси Петр Саменц бормоқда. Унинг ҳисобида миллий терма жамоа сафларида, Европа кубоги ўйинларида киритилган 11 та тўп бор.

Ботир ҲАСАНОВ тайёрлади.

БИР ЧИМДИМ ҚАҲҚАҲА

Ошхонага овқатланиш учун кирган хўранда ошпазга жаҳл билан деди:

— Бу қанақаси, манави савил қолгур гўшт пишганми ўзи? Ярим соатдан бери уни сира кесолмаяпман!

— Шошилишга ҳожат йўқ. Ахир ошхонамиз саккизгача ишлайди, — бамайлихотир жавоб қилди ошпаз.

* * *

— Биласанми, мен хотинимнинг туғилган кунига кенгуру совға қилишни ўйлаб турибман.

— Нима учун?

— Бўм-бўш халта билан елиб-югуришни ўргансинда.

* * *

Яқиндагина оила қурган йигит ишдан қайтиб уйга келса, ошхонадан бурқсиб тутун чиқаётганмиш:

— Хотинжон, нима бало, яна товадаги овқатни куйдириб юбордингизми?

— Ҳа, сал шунга ўхшашроқ, — жавоб қилибди келин, — бу гал аҳвол чатоқ — «Пазандалик сирлари» китоби куйиб кетди.

* * *

— Ойи, — дебди бир болакай, — мен кеча кўчадан ҳамён топиб олдим...

— Вой худойим-ей, эгаси шўрликка қийин бўлибди-ку. Тезда милицияга олиб боргандирсан-а, ўғлим?

— Кеча улгурмадим.

— Хўш, бугун-чи?

— Бугун эса ҳамёнда ҳеч нарса йўқ эди.

* * *

Бир киши хотини ва қайнонасини роса калтаклабди. Судья унга жазо тариқасида 1020 доллар жарима солибди.

— Бу қанақаси бўлди, жарима жуда ғалати-ку, — норозилик билдирибди судланувчи.

— Минг доллар жарима, йигирма доллар эса — кўнгилхушлик қилганингиз учун ушлаб қолинган солиқ.

* * *

— Сен ароқ ичаётганингда нега кўзингни чирт юмиб олдинг?

— Хотинимга «Энди ҳеч қачон ароққа қарамайман» деб ваъда берган эдим.

* * *

Ўқувчи бетоб ётган муаллимасининг уйига бориб ҳол-аҳвол сўраб қайтибди. Синфга келиб ўртоқларига сўзлармиш:

— Болалар, аҳвол жуда оғир. Эртага ўқитувчимиз мактабга келаркан.

* * *

— Хола, овқатланишни билмайсизми?

— Нега ундай деяпсан?

— Бизникига келишингизни айтганингизда, дадам ойимга: «Энди холангни бир ҳафта боқишимизга тўғри келади» деб айтувдилар.

Нозима ИСЛОМОВА.

ЖАМИЯТ, ҚОНУН, ТАРТИБОТ

ЭРНИНГ ИШИ ЭЛ БИЛАН

Шундай хизмат бор

Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси ижтимоий-молиявий таъминлаш хизмати ходимлари пойтахтимизда олиб борилаётган жиноятчиликка қарши кураш ва унинг олдини олишда ўзларининг муносиб улушларини қўшиб келишмоқда. Уларнинг энг катта ҳиссалари шундан иборатки, шахсий таркибнинг кундалик хизматга шай туришларига барча шароитларни яратиб беришган. Хизмат биноларининг саранжом-саришталиги, автоулов ва радио-алоқалар билан таъминланиши, кийим-кечак ва қўйингки, ходимлар ойлик маошларини вақтида олишлари каби барча муаммолар бу ерда ўз ечимини топган, десак янглишмаймиз.

— Пойтахт ички ишлар идоралари ходимлари олиб бораётган жамоат тартибини сақлаш ва ҳуқуқбузарликларнинг барча турларига қарши курашларида бизнинг хизмат ходимларининг ҳам баҳоли қудрат улушлари бор, — дейди Тошкент шаҳар ИИББ бошлиғи ўринбосари, ижтимоий-молиявий таъминлаш хизмати бошлиғи, милиция полковниги О. Ш. Ҳасанов. — Аввало Тошкент шаҳрида ўтаётган барча кенг миқёсли тадбирларда иштирок этамиз. Асосий вазифамизга келсак, жорий йилда муайян иш унумига эришдик. Яъни қисқа муддатларда нафақа бўлими, Фахрийлар кенгаши ва касаба қўмитаси учун алоҳида бино қуриб биткازилди. ИИББ марказий маъмуриятига кираверишда назорат-рухсатнома шохобчаси ишга тушди, озиқ-овқат ва маданий моллар дўконлари фойдаланишга топширилиш арафасида.

Сўнгги йилларда пойтахтимизда аҳоли сони ўсиб бораётгани ҳисобга олиниб туман бошқарма-бўлимлари қошида шаҳар милиция бўлимлари очила бошланди. Аввало Мирзо Улуғбек тумани ички ишлар бошқармаси қошида аҳоли зич жойлашган ҳудудда тажриба сифатида биринчи шаҳар милиция бўлими очилди. Бу аҳолига содир этилаётган жиноятлар хусусида тезда маълум қилиш имконини берди. Шу бугунги кунгача шаҳримизда 17 шаҳар милиция бўлими тўлиқ ишга туширилди ва керакли жиҳозлаш анжомлари билан таъминланди. Яна режа бўйича 9 та шаҳар милиция бўлимлари қуриш лойиҳаси ишлаб чиқилди. 70 фоиздан ортиғи эски бинолар бўлгани сабабли тўла таъмирлашга муҳтож. Шу мақсадда бош бошқармамиз қошида қурилиш-таъмирлаш бошқармаси иш бошлади. Айни кунларда уларнинг иш фаолияти қизғин бормоқда. Барча туман ИИБда таъмирлаш ишлари давом этмоқда.

Қисқа қилиб айтганда, пойтахт милицияси ходимларининг жиноятчи унсурлар билан курашишига етарлича имконият яратилган. Ривожланган мамлакатларнинг техник воситалари билан таъминламоқдамиз. Шу бугунги кунда ИИББ автохўжалигида мавжуд тезкор автоуловлардан ташқари «Доган», «Мерседес» ва «Опель» русумли машиналар хизматда.

Суҳбатимизга ИИББ молия-иқтисод бошқармаси бошлиғи, милиция подполковниги Х. Х. Раҳимбердиев қўшилди:

— Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги ва Тошкент шаҳар ҳокимлигининг кўрсатаётган ёрдамлари билан бош бошқармамизга бюджетдан ажратилаётган маблағлар жорий йилнинг саккиз ойи мобайнида ўтган йилнинг шу даври билан таққослаганимизда 5 баравaрга ўсди. Ана шу маблағлар ҳисобидан шахсий таркибга моддий ёрдам кўрсатилди ва хизматда алоҳида намуна кўрсатганларни рағбатлантириш ишлари амалга оширилди.

Тезкор хизматлар ва навбатчилар учун компьютерлар харид қилинди ва ишга туширилди. Бундан ташқари радиоалоқа воситалари сотиб олинди ва яна харид қилиш учун қўшимча шартномалар тузилди. Содир этилаётган жиноятларни фош этиш ва чуқурроқ таҳлил қилиш мақсадида эксперт-криминалистика техникалари сотиб олинди.

Бошқармамиз ходимларидан 70 фоизга яқинини зобит бўлмаган фуқаролар ташкил этади. Улар ҳам керак бўлса, дам олиш кунисиз меҳнат қилишиб молиявий таъминлаш хизматида намунали ишлаб келишмоқда. Ана шундай илғор ишчиларимиз қаторида Л. Шиянова, М. Мирзаахмедов, Н. Исмоилова, Л. Солових каби меҳнатсевар ходимларни санаб ўтиш мумкин.

Очиғини айтиш керак, ички ишлар идорасида хизмат қилаётган ходимларнинг ҳам оиласи бор. Инсоннинг бошида хурсандчилик ва ташвишли кунлари бўлади. Лекин улар ҳамиша ҳам оила ва фарзандлари билан бирга бўлиш, рўзғор юмушларини бажаришда кўмаклашишга вақт тополмайдилар. Ана шу маънода олганда Тошкент шаҳар ИИББ раҳбарияти ва шахсий таркиби ўртасидаги меҳр-оқибат, инсонийлик, ўзаро ёрдам бериш хислатлари ҳавас қилса арзигулик даражада. Биргина шу йилнинг ўтган 8 ойида 2 мингга яқин фахрийларимиз ва боқувчисини йўқотган оилаларга маълум миқдорда пул ажратиб уларни рағбатлантирдик. Бундан ташқари Наврўз, 9 Май ва Мустақиллик байрами кунларида уларни учрашувларга таклиф этиб турамиз.

Ижтимоий-молиявий таъминлаш хизмати ходимларидан ички хизмат майори И. Умаров, ички хизмат майори Т. Қаюмов, ички хизмат катта лейтенанти Н. Бегимқулова, ички хизмат капитани А. Деҳқонбоев, милиция подполковниги В. Малькин, милиция капитани А. Акбаров каби ўз касбининг фидойиларини алоҳида таъкидлаш лозим.

Дарвоқе, шу ўринда Ўзбекистон Республикаси жисмоний тарбия ва спорт давлат қўмитасида билдирилган фикрни келтирмоқчийдим: «Мустақил юртимизда биринчи Марказий Осиё ўйинлари муваффақиятли ўтди. Пойтахт ИИББсининг муҳташам жисмоний ва жанговар марказида ўтган ўйинлар айниқса, кўпчиликда катта таассуротлар қолдирди». Бу ҳам албатта уларнинг хизматига берилган ижобий таърифлардан биридир.

«Эрнинг иши эл билан», деган нақл бор халқимизда. Эл ташвиши билан яшаган, унинг хизматига елка тутган сира кам бўлмайди.

Мирзараҳим МАМАЖОНОВ,
Тошкент шаҳар ИИББ матбуот хизмати катта инспектори.

ҚИЛНИ ҚИРҚ ЁРИБ

Сергак назоратчиларимиз

Илҳом хонадонига телефон ўтказмоқчи бўлиб навбат пойлаётганлардан пора ундиришда устаси фаранг бўлиб етди. Агар улар бошлиқнинг шаъмасига тушунишмаса унда бошқа йўл қидиришга тушади. Кунларнинг бирида пойтахтимизнинг Уйғур кўчасида яшовчи Х. исмли аёлга ҳеч қандай ҳужжатсиз телефон ўтказиб беришга ваъда берди.

— Алоқасиз жуда қийналаяпман укам, — деди аёл зорланиб. — Бир иложини қилсангиз яхши бўларди.

— Дунёда иложсиз нарсанинг ўзи йўқ, — деди Илҳом ясама кулги билан.— Келишолсак бир амаллаб тўғрилаб бераман.

Шу суҳбатдан сўнг Тошкент шаҳар телефон алоқалари идорасининг бўлим бошлиғи Илҳом Иноятов аёлдан 5 минг сўм пул олиб, хонадонига телефон тушириб берди. Буни қарангки, 5-6 кундан кейин алоқа узилди-қолди. У хуноб бўлиб яна Илҳомнинг олдига борди.

— 500 сўм берсангиз телефонингиз узлуксиз ишлайдиган бўлади, — деди нафси ҳакалак отган бошлиқ.

Бундай жавобни кутмаган Х. нинг нафрати қўзиб, тегишли жойга мурожаат қилишга мажбур бўлди. Илҳом Иноятов 500 сўм пора олаётган пайтда Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси туманлараро коррупция, рэкет ва террорчиликка қарши кураш бўлими ходимлари томонидан қўлга олинди.

— Ўз вазифасини суиистеъмол қилиб, мўмай пул топаётган Илҳом Иноятов тегишли жазосини олди, — дейди бўлим бошлиғи, милиция подполковниги Лутфулла Абдуллаев. — У Ўзбекистон Республикаси Жиноят Мажмуининг 210-моддаси бўйича суд қилиниб, 5 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди. Биз ҳаётимизда ҳамон учраб турган бундай салбий ҳолатлар, қонунбузарликларнинг олдини олиш учун барча чора-тадбирларни кўраяпмиз. Ходимларимиз маҳалла қўмиталари, фаоллар билан яқин алоқа ўрнатганлар. Бу эса яхши натижалар бераяпти.

Лутфулла ака кейинги пайтда қилинган ишлар тўғрисида батафсил гапириб берди. Бўлимдаги 8 нафар ходим С. Раҳимов ва Шайхонтоҳур туманларида аҳоли тинчлиги, осойишталигини таъминлашаётгани маълум бўлди. Эски Жўва, Кўкча, Қорақамиш бозорлари, Навоий шоҳкўчасидаги савдо мажмуаси, қўйингки, ҳар икки тумандаги жамоат жойлари уларнинг диққат марказида. Милиция ходимлари қилни қирқ ёриб ҳар қандай жиноятларни фош қилишяпти.

Шаҳримиздаги «Гринг-флаг» фирмасининг директори А. К. ётоқхоналардан бирининг икки қаватини ижарага олади. Пул ишлаш мақсадида хориждан пойтахтимизга келиб, савдо-сотиқ қилаётган шахслар яшаши учун рухсат беради. Покистонлик тижоратчи С. А. дан беш кунга 90 АҚШ доллари олаётган пайтда қўлга тушди...

Тошкент кинотехникуми қабул комиссиясининг котибаси Адолат Кимсанова Дурдона исмли қизни ўқишга жойлаб қўймоқчи бўлади. Бунинг эвазига унинг отасидан ўн минг сўм пора ундираётганда назоратчилар кузатиб туришганини хаёлига ҳам келтирмаган бўлса керак. Порахўр олти йил муддатга қамоқ жазосига ҳукм қилинди.

Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин. Катта тезкор вакил, милиция майори Ш. Рамазонов, тезкор вакиллар, милиция капитанлари Р. Маҳаматбеков, И. Орипов ва бошқаларнинг саъй-ҳаракатлари зое кетмаяпти. Шу йилнинг ўтган 8 ойи давомида бозорларда қонунбузарликка йўл қўяётган шахслардан 11864 АҚШ доллари, 4302800 Россия рубли, 1250000 қозоқ тенгеси, 500 немис маркаси, 318410 сўм олиб давлатга топширилди.

Сергак назоратчилар жиноий хатти-ҳаракатларнинг олдини олишни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйишган.

Саъдулла ШОДИЕВ.

***СУРАТДА:** бўлим бошлиғи, милиция подполковниги Лутфулла Абдуллаев (ўнг томонда) катта тезкор вакил, милиция майори Шуҳрат Рамазонов ва бўлим бошлиғининг ўринбосари, милиция подполковниги Ғайрат Ортиқовлар билан навбатдаги вазифалар хусусида суҳбатлашмоқда.*

Боқижон Холмирзаев олган сурат.

ТЕЗКОР УСУЛЛАРДА

Тошкент шаҳар божхона хизматининг барча назорат постларида фуқароларга хизмат кўрсатишнинг мукаммал усулини жорий этиш. Республикамизга келиб кетаётган юридик ва жисмоний шахсларга ҳужжат расмийлаштиришнинг тезкор усулларини яратиш ишлари йўлга қўйилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига асосан бартер операциялари, бож йиғими, тўлов ва акциз солиғи бўйича назорат кучайтирилди. Товар моддий бойликларини республика ҳудудидан ноқонуний равишда олиб кетишга уриниш ҳолатларига барҳам бериш мақсадида божхона постларида кучайтирилган тарзда назорат ўтказиш йўлга қўйилди. 1995 йилнинг биринчи ярмида товар моддий бойликларини ноқонуний йўл билан олиб чиқиб кетишга уриниш бўйича 1532 та ҳолат аниқланди. Ушлаб қолинган маҳсулотларнинг умумий баҳоси 3454,5 минг сўмни ташкил қилди, қонунбузарлардан ундирилган жарима миқдори 1075,4 минг сўмга етди.

Нон ва нон маҳсулотларини олиб кетишга уриниш бўйича 1120 та ҳолат аниқланди. Умумий баҳоси 141343 сўмга тенг бўлган 21504 килограмм нон маҳсулоти ушлаб қолинди.

1995 йилнинг биринчи ярмида ташқи иқтисодий алоқалар йўналиш чизиғида жойлашган божхона постлари ходимлари томонидан 10458 таси импорт ва 4383 таси экспорт бўлган 14841 та божхона юк баённомаси расмийлаштирилди.

ИИВ ходимлари ҳамкорлигида гиёвандлик моддаларини олиб юриш ва тарқатишга қарши «Қора дори» тадбири ўтказилди. Тадбир ўтказиш даврида гиёвандлик моддалари бўйича 60 та ҳолат аниқланди.

Юқоридаги натижалар шуни кўрсатяптики республикамизнинг иқтисодий барқарорлигини таъминлаш йўлида Тошкент шаҳар божхона хизмати ходимлари ўз хизмат вазифаларини сидқидилдан адо этмоқдалар.

Камолиддин УМАРОВ.

ЯНГИ МАСЛАҲАТХОНА

Пойтахтимизнинг Юнусобод туманида янги ҳуқуқий маслаҳатхона очилди. Унинг вазифалари тўғрисида маслаҳатхона мудири Аҳмаджон Ҳасанов гапириб берди:

— Ҳозирги кунда фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини муҳофаза қилишга, одил судловни амалга оширишда, қонунчиликка риоя этилишида ва уни мустаҳкамлашда, фуқароларнинг қонунларни аниқ ва оғишмай ижро этишида ва халққа ҳуқуқий ёрдам беришга айниқса катта аҳамият берилмоқда. Шунинг учун Юнусобод туманида янги ҳуқуқий маслаҳатхона иш бошлади.

Бизлар Юнусобод даҳасининг 2-мавзесида иш бошладик. Чунки бу даҳада аҳоли зич жойлашган бўлиб, у ерда фуқаролар учун ҳуқуқий маслаҳат, уй-жой, судларда фуқаролар, жиноий ишлар, маъмурий жавобгарлик ишлари тўғрисида бизларга мурожаат қилишлари мумкин. Бизлар, яъни ҳимоячилар аҳолини ҳар куни эрталаб соат 9 дан то кеч 18 гача қабул қиламиз ва судлардаги ишларни олиб бориш учун ҳам ёрдам берамиз.

Ватан уруши, афғон уруши иштирокчиларига ва ногиронларга маслаҳатларни бепул жорий қилганмиз.

Ҳозирги кунда аҳоли кўпгина нотариал ҳужжатлар, судларга даъво аризалар ёзишда бизга мурожаат қилмоқдалар. Биз эса уларга ёрдам кўрсатмоқдамиз.

Забиҳилло МУҲАММАДЖОНОВ,
ҳуқуқшунос.

Излар босилмасдан

ҚЎЛБОЛА УСТА

Сергели туманида истиқомат қилувчи, ҳеч қаерда ишламайдиган шахсни гумонсираб ички ишлар ходимлари текширишганда, у ўзини «уста» деб таништирди. Дарҳақиқат, усталиги-ку тасдиқланди, аммо бу шахс муқим иш жойига эга бўлмай, фақат ноқонуний равишда қурол-аслаҳа ясаб сотишлиги ҳам жиноят-қидирув вакилларига аён бўлди. Чунки унинг ёнидан ҳали ясаб тугалланмаган тўппонча жанговар ҳолатдаги иккита ўқ-дориси билан олинди.

«ИШБИЛАРМОН» ТАЛОНЧИ

Пойтахтнинг Муқимий кўчасида жойлашган тижорат дўконига кириб келган шахс аввало ул-бул нарсалардан харид қилишини айтади. Сўнгра пайт пойлаб туриб сотувчини қўрқитиб икки шиша коньяк ва битта пиво олади ва пулни бермай чиқиб кетади. Лекин у узоққа қочиб улгурмади. Туман ИИБ қўриқлаш бўлими ходимлари томонидан талончи қўлга олинди. Маълум бўлишича у 1957 йилда туғилган «ЛИ и братья К» кичик корхонасининг менежери, яъни ҳақиқий «ишбилармон» талончи экан.

ТУНГИ «ШАРПАЛАР»

Юнусобод тумани ички ишлар бошқармаси ходимлари «Тозалаш» тадбири ўтказишаётганда, 13-мавзеда узоқдан қаергадир шошиб боришаётган икки шарпани кўриб қолишади. Тажрибали милиция ходимлари уларни дарҳол тўхтатиб саволга тутишганда, нотаниш кимсалар анча талмовсирашиб қолишди. Дастлабки суриштирувларга кўра, бу нопок ҳамтовоқлар ҳеч қаерда ишламай мўмай даромад топиш мақсадида, ўз танишларининг уйида йўқлигидан фойдаланишиб хонадонни ўмаришган экан. Жабрланувчининг «Шарп» видеомагнитофони, иккита гилам, иккита шолча ва бир неча жуфт аёллар туфлиси уларнинг тўрва халтасидан топилди ва эгасига қайтарилди. К.Володя ва Д.Алексей энди қилмишларига яраша жазо олишлари аниқ.

БОҒБОННИНГ БОҒИДА НИМА ЎСАДИ?

Бектемир тумани ИИБ ходимлари «Қора дори» тадбири давомида Ж.Астанова кўчасида яшовчи фуқаронинг ҳовлисида 25 туп наша гиёвандлик ўсимлиги ўсаётганини аниқлашиб, хонадон соҳибидан «Бу қанақаси?» деб сўрашганида, у қисқагина қилиб «Мен ҳаваскор боғбонман» дея олди холос... Оғу йўқ қилинди.

ЁЛҒОННИНГ УМРИ ҚИСҚА

Юнусобод даҳаси, 11-мавзе ҳудудидаги бозорда Тошкент вилоятидан келган фуқаро М.Ойшанинг 53 минг 300 сўмини АҚШ долларига алмаштириб бериш мақсадида олган 484-болалар боғчаси тарбиячиси Т.М. бирдан кўздан ғойиб бўлди. Жабрланувчи зудлик билан милиция ходимларига мурожаат қилганлиги сабабли фирибгар ушланди. Ҳозирда бу жиноий иш юзасидан тергов ҳаракатлари давом этмоқда.

СПОРТЧИ БЎЛСА ЎЗИГА...

Пойтахтнинг Х.Абдуллаев кўчасида елдек учиб бораётган машинани ДАН ходими, милиция сержанти И.Аташев тўхташ ишорасини кўрсатгани учун ҳайдовчи норози ҳолда машинасидан тушиб келиб ўдағайлай кетди. Милиция ходими унга йўл қоидасини қўпол равишда бузаётгани ва ички ишлар ходимининг қонуний кўрсатмасини бажармаётганини айтади. Ҳайдовчи эса бунга жавобан унга нисбатан тан жароҳати етказади. Ёрдамга вақтида етиб келган ДАН ходимлари зўравонни Мирзо Улуғбек туман ИИБ навбатчилик қисмига олиб боришди. Аниқланишича, зўравон ҳайдовчи «Давлат» фирмаси ходими Ш.А. экан. Милиция ходимининг қонуний талабини бажармай, спортчиларга хос маданиятга эга бўлмаган бу шахс энди бошини ҳам қилиб афсус чекиб ўтирибди.

Мирза МАҲМУДОВ.

ҲУҚУҚШУНОС ТУШУНТИРАДИ

***Савол:** Мен жамоат бирлашмасида раҳбарлик лавозимида сайланиш йўли билан ишлаб келмоқда эдим. Энди ишдан бўшашимга тўғри келди. Айтингчи, меҳнат низолари қандай тартибда ҳал этилади?*

И. Сотиболдиев,
Тошкент шаҳри.

Жавоб: Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ҳақидаги қонунининг 246-моддасига асосан Олий давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари сайлаб қўядиган, тасдиқлайдиган ёки тайинлайдиган раҳбар ходимларни ишдан бўшатиш, бошқа ишга ўтказиш, мажбурий прогул вақти ёки кам ҳақ тўланадиган ишни бажарган вақти учун уларга ҳақ тўлаш ва уларга нисбатан интизомий жазо чораларини қўллаш масалаларига доир низоларни алоҳида хусусиятлари қонунлар билан белгиланган тартибда кўрилади.

Жумладан, жамоат бирлашмаларига сайлаш йўли билан раҳбарлик қилаётган ходимларга оид меҳнат низолари жамоат бирлашмалари ҳақидаги қонунга ва низомлар томонидан белгиланган тартибларга асосан кўрилади ва ҳал этилади.

***

***Савол:** Мени яқинда ишдан бўшатишди. Шикоят қилиш учун касаба уюшмасига мурожаат қилсам судга боринг, дейишди. Судга мурожаат этсам унинг харажатлари кўп экан. Ишхонадаги низони ҳал этиш мақсадида суд харажатларини кўтаришим тўғрими?*

П. Қодиров,
Бектемир тумани.

Жавоб: Ходим билан корхона, муассаса, ташкилот маъмурияти ўртасида меҳнат тўғрисидаги қонунлар ва бошқа меъёрий ҳужжатларни, жамоа шартномаси ва меҳнат тўғрисидаги бошқа битимларни, шунингдек меҳнат шартномасининг (контрактнинг) шартларини қўллаш масалаларига доир меҳнат низолари меҳнат низолари комиссиялари, туман (шаҳар) судлари томонидан кўриб чиқилади (давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари сайлаб қўядиган, тасдиқлайдиган ёки тайинлайдиган раҳбар ходимлар бундан истисно).

Ходимлар меҳнатига алоқадор ҳуқуқий муносабатлардан келиб чиқадиган талаблар бўйича туман (шаҳар) судига мурожаат қилинганида давлат фойдасига суд харажатлари тўлашдан озод этиладилар.

Абдужалил ҲАСАНОВ.

Шаҳримиздаги марказлашган қўриқлаш тизимлари хизматидан фойдаланувчи корхона, ташкилот, муассасалар, пультга ўз хонадонини улаган шахслар мол-мулкларининг кўз қорачиғидек бехатар сақланишига бемалол ишонсалар бўлади. Зеро, бирор-бир ҳодиса юз берганлиги тўғрисидаги хабар пультга бир лаҳзада етиб келгач, тартиб посбонлари жиноятчилар ҳали «ўлжа»ларини кўтариб улгурмаёқ дарҳол ўша жойда ҳозир бўладилар.

СУРАТДА: Яккасарой туманидаги 1-марказлашган қўриқлаш бўлими бошқарув пульти навбатчилари иш устида.

Рашид Ғалиев олган сурат.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

«ВИДЭЛ» ҚЎШМА КОРХОНАСИ ТУРИСТИК БЮРОСИ САМОЛЁТДА

«ТОШКЕНТ — КИШ ОРОЛИ (Эрон) — ТОШКЕНТ» йўналиши бўйича

САЁҲАТГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

КИШ ОРОЛИ — Форс қўлтиғидаги эркин иқтисодий зонадир. У ерда муҳим савдо марказлари ва замонавий бозорлар бор. Бу бозорларда дунёнинг ҳамма мамлакатларидан келтирилган моллар арзон нархларда сотилади.

КИШ ороли дам олиш ва сайр қилиш учун жуда яхши жойдир. Эркаклар ва аёллар учун гўзал пляжлари бор. Денгизда сайр қилиш ва бошқа қизиқарли тадбирлардан баҳраманд бўлишингиз мумкин. 8 куну 7 тун уч юлдузли меҳмонхонада яшаб кунига икки маҳал овқатланасиз. Оладиган юкингиз чекланмаган (20 кг. бепул).

Гуруҳлар тўлгандан сўнг жўналади.
КИШ ОРОЛИГА ВИЗАСИЗ БОРИЛАДИ.
ҲИНДИСТОН — ДЕҲЛИГА ЧАРТЕР РЕЙСИ — 3 КУН.

Уч юлдузли меҳмонхонада яшаб, кунига икки маҳал овқатланасиз. 100 кг ва ундан ортиқ юк олишингиз мумкин.

Гуруҳлар тўлгандан сўнг жўналади.
КИСЛОВОДСК, ЯЛТА, ЕССЕНТУКИ ШАҲАРЛАРИГА САНАТОРИЙ-КУРОРТ ЙЎЛЛАНМАЛАРИ — 21 КУНГА.

***Мурожаат учун манзилгоҳ:** Тошкент шаҳри, Охунбобоев кўчаси, 2, «Баҳор» ресторани ва «Тўйтепа» автостанцияси оралиғида.*

«ШАРҚ» НАШРИЁТ-МАТБАА КОНЦЕРНИ

Офсет босма печатниклари, муқовасозларни ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.

Ва юқоридаги касблар бўйича ҳарбий хизматни ўтаб қайтган йигитлар ҳамда 18 ёшдан кичик бўлмаган қизларни ШОГИРДЛИККА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ.

***Мурожаат учун манзилгоҳ:** Буюк Турон кўчаси, 41-уй, ходимлар бўлими.*
Телефон: 33-80-83.

ТАШКИЛОТ

Шартнома бўйича ишлаш учун олий маълумотли ва винони дастлабки ва иккиламчи қайта ишлаш тажрибасига эга бўлга

ТАЖРИБАЛИ ВИНО ТАЙЁРЛОВЧИНИ ишга таклиф қилади

Маълумот учун телефонлар: 54-28-32, 54-66-89.

* * *

ТАШКИЛОТ

Юк ташиш ишларига — ЭРКАКЛАРНИ, ўраш ишларига — АЁЛЛАРНИ ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

***МАНЗИЛГОҲЛАР:** Охунбобоев кўчаси, 45-уй, «АПОЛЛО-СЕРВИС» хусусий фирмаси.*

Телефон: 54-66-89.

Толариқ кўчаси, 36-уй, «КИЙИМ» базаси. Телефон — 98-44-95.

ЙЎЛОВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

Кадишев кўчасидаги иссиқлик қувури таъмирланиши муносабати билан икки ҳафта давомида Авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига кириш томонидаги автобуслар йўналиши Чигил, Лисунов кўчалари бўйлаб бир томонлама, сўнгра ўз йўналишида

ТАШКИЛ ЭТИЛАДИ
«ТОШШАҲАРЙЎЛОВЧИТРАНС» давлат уюшмаси.

Мирзо Улуғбек туманидаги **«БАЯРД ЛТД»** масъулияти чекланган жамияти

ТУГАТИЛАДИ

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида 77-92-45 рақамли телефон бўйича қабул қилинади.

Тошкент шаҳар прокуратурасининг жамоаси Яккасарой тумани прокурори Райим Тоғаевич Рўзиевга отаси **Тоғай РЎЗИЕВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти ректорати, жамоат ташкилотлари ва Этика-эстетика кафедраси жамоаси фалсафа фанлари номзоди, профессор вазифасини бажарувчи **Каюм Кодирович ЕРЗИНнинг** вафот этганлиги чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қиладилар.

Тошкент оқшоми

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича ~ 33-81-42

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жой [illegible] почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси» [illegible] бўлимига 33-74-05 телефонлари [illegible] мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Буюртма--Г-- 0441 «Босмага бериш вақти 11.30. «Босмага берилди. 1 2 3 4 5 6.